Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

13. III 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 100 ДИН. ● БРОЈ 2098

За све од 1 до 77

КНЕЗ ПУТУЈЕ ~ СТАМБОЛ ГА ДАРУЈЕ

Верovали или не!

СТОЛИЦА СВЕТОГ ПЕТРА

КОЈА СЕ ЧУВА У ВАТИКАНУ ПРИКАЗУЈЕ СЕ ГЛЕДАОЦИМА САМО ЈЕДНОМ СВАКИХ СТО ГОДИНА.

ПУКОВНИК ЏОНОГЛИ

ПРЕПЕШАЧИО ЈЕ 1797. 85 КИЛОМЕТАРА ОД ДАБЛИНА ДО ДАНДАЛКА (ИРСКА) ЗА САМО 10 ЧАСОВА ДА БИ ДОБИО ОПКЛАДУ ОД 1 ПЕНИЈА.

Тицио Пиас

(1879 - 1948)

ПОЗНАТИ АЛПИНИСТИЧКИ ВОДИЧ ИЗ КОРТИНЕ (ИТАЛИЈА), ПОПЕО СЕ УЗ 2740 МЕТАРА ВИСОКУ ОКОМИТУ СТЕНУ ПЛАНИНЕ ВИНКЛЕР НОСЕЋИ СВОГ ПЕТОГОДИШЊЕГ СИНА НА ЛЕБИМА. ОВАЈ ИСКУСНИ АЛПИНИСТА КОЈИ У ПЛАНИНАМА НИКАД НИЈЕ ДОЖИВЕО НЕЗГОДУ, ПОГИНУО ЈЕ ОД ПАДА СА БИЦИКЛА.

СУПРУЖНИЦИ СПАР

ИЗ КАДАХИЈА (ДРЖ. ВИСКОНСИН, САД) ИМАЈУ ТРИ КЋЕРИ И СВЕ ТРИ СУ РОДИЛЕ СИНА 24. ЈАНУАРА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ.

МАНИЛУС АКВИЛИУС

РИМСКИ ГУВЕРНЕР НА СИЦИЛИЈИ, КАЖЊЕН ЈЕ ЗБОГ ПОХЛЕПЕ И ПОДМИТЉИВОСТИ ТАКО ШТО ЈЕ ПРИМОРАН ДА ПРОГУТА 4,5 КИЛОГРАМА ИСТОПЉЕНОГ ЗЛАТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● након обнављања чувене римске Фонтане ди Треви много је више оних који тамо одлазе да би бацили новчић и пожелели нешто лепо. Тако сада општинари у току само једне недеље сакупе по четрдесетак вреће новчића, док су раније једва могли да напабирче двадесет.

●●● аустралијске власти забринуте су због помора пужева на аутопутевима. Израчунато је да је сваке године

под точковима возила завршило пет милиона ових мекушаца који се, иначе, хране јајима пужева голаћа, штеточина.

●●● на Универзитету у Торонту већ дуже време врше се испитивања међу онима који пију много кафе. Научници су закључили да 500 милиграма кафеина дневно, то јест 5–6 шољица кафе, не доводе до убрзаног рада срца. Међутим, сви они који попију више од 9 шољица могу очекивати сметње и лупање срца...

●●● према истраживању спроведеном широм САД свако четврто дете у овој земљи пати од глади или је неухрањено. То значи да је чак 5,5 милиона малишана испод дванаест година гладно, док се шест милиона њихових вршњака веома лоше храни.

●●● најлакшу видео камеру на свету пустила је у продају јапанска фирма „Цапан виктор". Цела је тешка 690 грама, а састоји се из два дела: саме камере и механизма за видео запис који се у футроли носи преко рамена.

●●● лав не воли да лови животиње с којима би морао да се сретне очи у очи, жирафе на пример. Његова је „специјалност" да сустигне жртву с леђа.

●●● проценат неписмених у свету и даље расте и поред великих напора који се улажу у најосновније образовање, нарочито у неразвијеном свету. Око 2000. године, тврде стручњаци ОУН, 912 милиона одраслих на Земљи биће неписмено!

Илустровао: Зоран Петканић Петко

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК
ЗВРРР!
ПАЈО, ДА Л' БИ МОГАО ДА ДОЂЕШ? ТРЕБА МИ ТВОЈА ПОМОЋ!
СТИЖЕМ ЗА ПЕТ МИНУТА!
ПА, ШТА ЈЕ ПОСРЕДИ, ПАТО? СПРЕМАН САМ...
ПОКАЗАЋУ ТИ! ДОЂИ У КУХИЊУ!
ЕВО, ПОГЛЕДАЈ! КЛИМА СЕ ВЕЋ ДАНИМА...
ПА ТО ЈЕ ЗА МЕНЕ СИТНИЦА! ДОНЕСИ ТЕСТЕРУ!
ИДЕМ ЧАСКОМ ДО САМОПОСЛУГЕ!
КАД СЕ ВРАТИШ, СВЕ ЋЕ БИТИ ГОТОВО!
ХМ... МОЖДА САМ МАЛО ПРЕТЕРАО...
ТА-КО! САД ЋЕ СИГУРНО БИТИ ДОБРО!
ДО ЂАВОЛА! ОПЕТ СЕ КЛИМА!
Distributed by King Features Syndicate
1-4
СУПЕР!
ОХ! НЕ!
© 1959 Walt Disney Productions World Rights Reserved
WALT DISNEY

ПРВА ДИПЛОМАТСКА ПОСЕТА ЈЕДНОГ СРПСКОГ ВЛАДАРА

КНЕЗ ПУТУЈЕ

СТАМБОЛ

ГА ДАРУЈЕ

На позив турског султана Милош Обреновић је у Цариграду неколико недеља водио званичне разговоре, а скоро два месеца се башкарио

Хатишерифом турског султана издатим 1830. године Србија је добила аутономију, а Милош Обреновић наследну титулу кнеза. Турску власт у београдској вароши у свему је заменила српска. Турци су задржали само право на држање војне посаде у утврђењима.

Тако је требало да буде, али није. Нити су Турци напустили варош, нити Срби показивали жељу да устукну.

У таквим односима кнеза Милоша је, како је говорио, „задесио" позив султана Махмуда II да званично посети Цариград. Наравно, ваљало је изгладити неспоразуме. Султану није било тешко да подигне силу, а кнез Милош је, опет, знао и држао се оне народне да: „Сила Бога не моли".

И Дунавом и морем

Коџа, или Велики Милош, како су га Турци називали, најпре сеоски слуга, затим сељак, па трговац стоком, уз то неписмен, држао се достојанствено приликом посете Цариграду. А протокол није познавао, чак није знао ни значење те речи. Султанови људи су га упозоравали када, и како и којој личности на двору да се поклони, на који начин да приступи султану, како да му се обраћа...

Кнез је све памтио отпрве, штавише, својом речитошћу просто је задивио људе из султанове пратње. Цариградски Грци, иначе стално у трвењу с Турцима, завидели су му говорећи: „Да је Милошу Стамбол уређивати, све би, вала, његово било!"

Пре пута у Турску Милош Обреновић је преко писара, а оверено печатом, у време свог одсуства сву власт у Србији пренео на брата Јеврема у кога је имао велико поверење. То му је предложио и Вук Караџић.

Опростио се са женом Љубицом и 19. јула (по старом календару) 1835. године кренуо на дипломатски пут. За пасом је стално носио сабљу опточену брилијантима. Сечиво је потицало од Карађорђеве сабље, а за израду остатка овог прелепог оружја потрошено је, кажу, 96.000 гроша.

У кнежевој пратњи налазило се равно 60 особа. Предмети које је намеравао да раздели као поклоне турским великодостојницима укрцани су у троја кола.

До Цариграда се путовало и копном и Дунавом, најзад и морем.

Коџа Милоша успут су гостиле све иоле значајније турске старешине указујући му при том све почасти. У Цариграду је смештен у посебан дворац. И послуга и обичаји прилагођени су његовим навикама.

Наравно, лукави кнез није штедео речи хвале приликом сваког успутног заустављања, чак је писмено обавештавао султана о гостољубивости домаћина. На султана је то оставило утисак. Лед је био пробијен.

Лажи и хвали до неба

У подне 16. августа султан је примио кнеза Милоша и његову свиту. Обучен у генералску униформу, са фесом на глави и Орденом Св. Ане на грудима кнез је приступио султановом трону као понизни слуга. Напред су ишле паше, па кнез, а иза њега једанаест чланова српске свите. На крају је ступала група султанове гарде. Све време свирала је војна музика.

Озбиљног израза лица султан је процедио:

– Милош беже, добро дошао!

Кнез је приступио, пољубио султану ногу и подигао главу.

– Благодарим Богу и вашој царској милости на љубави изливеној мени и нарсду сербском! – рекао је умилним гласом.

Уследио је кнежев говор. Тешко га је препричати. Све у свему, Милош је објашњавао султану да без Турака малтене не би било Срба! Султан му није веровао ни реч, а опет – није могао да се успротиви. Неписмени српски кнез га је надмудрио: није обећавао, није се заклињао, хвалио га је до неба, али није пропустио да у даљем разговору истакне како турски великаши по Србији чине голем зулум од кога је народу догорело до ноката. Да не би увредио султана и то је изнео увијено, час хвалећи час кудећи спахије, што се показало као врло успешно. Султан се није нарогушио. Дао је знак руком и већ припремљен орден са султановим ликом и брилијантима убрзо се нашао на Милошевим грудима. Уследило је даривање: кнез је од султана примио на поклон сабљу опточену брилијантима и златом извезен огртач.

Аудијенција је била завршена и кнез Милош, не само наредних дана, него никад више, у животу није видео султана. Разговоре с њим даље су водили султанови доглавници.

Иначе шкртица, кнез Милош је сада показао и своје дипломатско лице – даривао је све значајније личности на турском двору. А сваки предмет који је поклонио био је или позлаћен или посребрен. Турска поткупљивост била је свима позната. Лукави кнез улагао је мало да би касније добио више.

Све што се после дешавало било је башкарење у резиденцији на Босфору. Кнезу се није журило кући, у Стамболу се заиста живело раскошно. Шетао је од пријема до пријема који су приређивани у његову част, затим је умешао прсте и у избор цариградског патријарха!

Кад је решио да најзад напусти Цариград, добио је од султана на поклон и шест нових топова! Обрадовао се као дете. Већ је у мислима одредио да три топа буду постављена у Пожаревцу, а преостала три у Крагујевцу. Тим истим топовима туђи ће Турке.

Средином октобра 1835. кренуо је кнез Милош Обреновић назад у Србију. На питање зашто је султану пољубио ноге, одговорио је:

– Ја њему ноге, он Србима слободу! Чиниш 'волико, шта више вреди?!

Миленко Тодоровић

РОБ У СРЕБРНИМ ЛАНЦИМА

И данас се приповеда да је славни писац „Дон Кихота" био у Улцињу гусарски сужањ и да је ту продат за прегршт златника

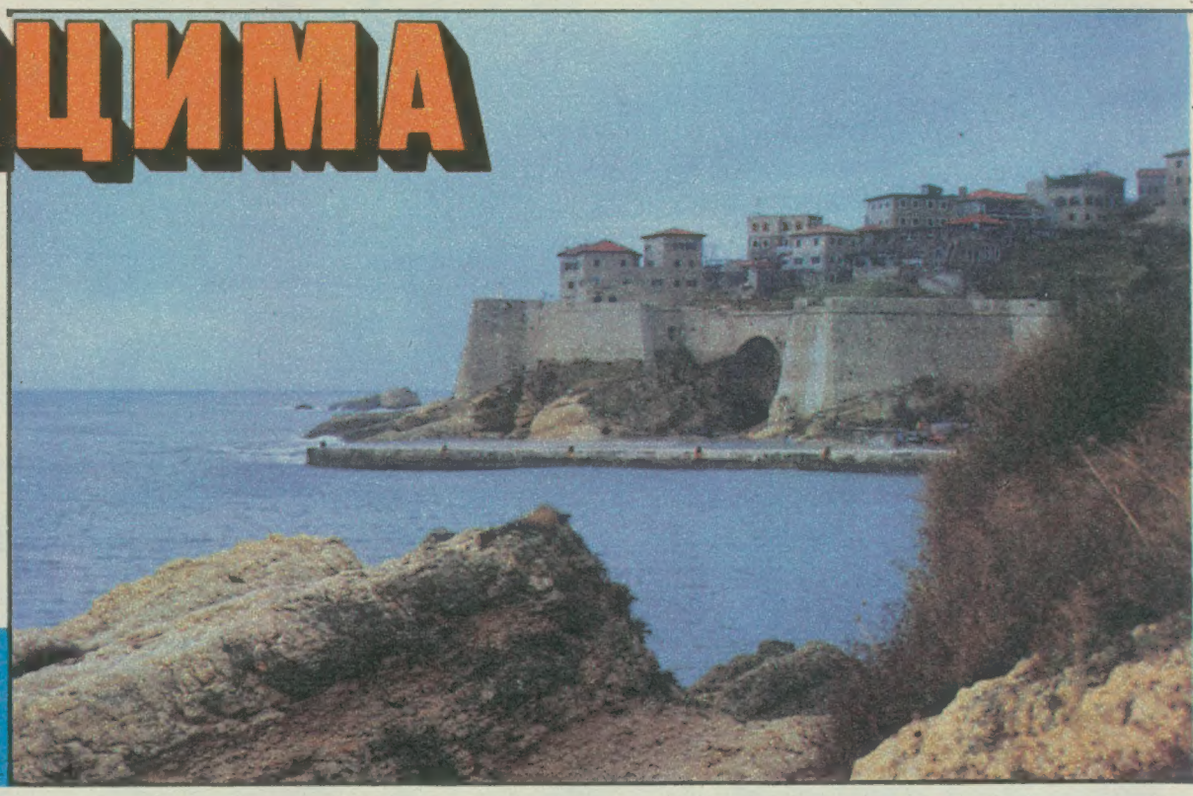

Улцињ и његове зидине – више од века и по то је било неосвојиво гусарско гнездо

Окружен каменим здањима, зидовима и луковима, у центру старог Улциња налази се и данас јединствен трг на нашој обали – Трг робова.

Нико и никада неће сазнати колико је окованих и беспомоћних јадника, разних боја коже и различитих језика, продато или мучки убијено на овој необичној пијаци, поготово у доба кад су злогласни улцињски гусари били уистину страх и трепет за сваки брод од Венеције и Задра до обале Грчке и северне Африке.

Иза још чврстих решетака урезани су у сиве зидове казамата јасни цртежи једрењака и риба: ко је, и када, чамећи у тој полутами и самоћи својој, чекао тако да буде уступљен незнанцу за прегршт златника и сањарио о пловидби и морским даљинама, о пространом небу и слободи под њим?

Можда их је овековечио нико други до момак рођ имену Мигел де Сервантес Сааведра оном својом једином, десном руком, истом десницом којом ће неких четврт века касније написати „Дон Кихота", један од највећих романа светске књижевности.

Иако је од времена кад је славни Шпанац био гусарски заточеник протекло више од четири стотине година, у Улцињу, и не само у њему, још живи предање да је окован роб Сервантес тамновао управо у овдашњим зидинама. А бурни догађаји из младићких дана његовог живота више су него одраз тог времена и тадашњих обичаја.

Сени витешких предака

Као већина младића своје земље и свог доба, Сервантес је животни пут могао пословично да бира између „цркве, мора или краљевске куће", односно да постане или свештеник или морепловац и трговац или државни чиновник. Али, како да се један двадесетједногодишњак увек узбуркане крви, брз у одбрани части и још бржи на мачу, скраси у тишини цркве или зароби међу канцеларијским списима, тим више што је изданак породице у којој су још лебделе давне сени витешких предака?

Истина, у сиромашном дому Сервантесових прашина је годинама безнадежно падала на племићки грб, оружје и зарђали оклоп који су донкихотовски тужно самовали на зиду. Витезови без коња нису могли да се замисле на друмовима тадашње Шпаније, па су упорно и с муком прехрањивали једну убогу рагу тако сличну гласовитој Росинанти. Носили су чак и племићке огртаче мада су подругљиве очи, с лакоћом и не без злобе, препознавали у њима обично, јефтино сукно. Међутим, сви Сервантеси су у својој многољудној беди имали и нешто што ни у ком наћаштају није губило ону поштовања вредну витешку позлату: то је истински и непомућени понос. И управо та горда одлика јарко ће обојити цео Сервантесов живот, младост поготово.

Не зна се да ли је славни Шпанац икада студирао на неком у то време чувеном универзитету. Али, он је ипак као млади поета низао блиставе стихове задивљујући знанце бистрином ума и – хитрином мача.

У јесен 1568. извесни Антоније де Сигура дрзне се да Мигелу дирне баш у оно најсветлије – понос. Наравно, двобој је неизбежан и љутити Сервантес тешко рањава несрећног Антонија. Мадридски суд је немилосрдан: младом Сааведри ће да се одсече десна рука, а потом да буде прогнан далеко од Шпаније и то на десет година. Казна је заиста тешка – јадан је витез без убојите деснице и још јад-

Лева рука је заувек страдала „за највећу славу десне" – Мигел де Сервантес Сааведра

нији ако га не греје блажено сунце љубљене Еспаније.

Срећом, судска одлука донесена је у Сервантесовом одсуству јер је он већ одјездио ка Италији. Међутим, њено болно проклетство ипак ће га стићи: пуних десет година одисејски ће лутати светом, стално и витешки између живота и смрти, да би на родну груду ступио опет тек после неколико хиљада узбудљивих дана и ноћи. Да ли су га у тим пустоловинама ветрови донели и до наших обала?

За највећу славу десне

У Италији, тачније у древном Риму, чудесном Напуљу и раскалашном Милану, Сервантес ће са заносом открити неслућене лепоте неба и палата, мајсторство старих сликара и вајара, узлет песника. Брзо, пуног срца и душе, урониће у чаробни дух италијанског језика препуштајући се да га понесу стихови Дантеа, Петрарке, Ариоста, наравно, у оригиналу. И као што је тај помало погнути младић, повијеног носа, смеђе косе и браде, увек журно ишао крупним корацима, тако је и сад убрзано корачао сигурним путем ка личности истинског интелектуалца раскошне Ренесансе.

Међутим, он ће у суштини свог бића ипак остати само свој, свој и ничији више. Биће онај поносни Мигел де Сервантес Сааведра, чак и кад, изранављен, буде лебдео између живота и смрти, кад буде вишегодишњи сужањ људских сподоба којима бејаше страно и далеко све што је људско и, најзад, мада с ореолом истинске славе књижевног хидалга, буде пука сиротиња.

Али, једра његове чудесне судбине носе га узбурканим морем ка олујној 1571: на хоризонту је битка код Лепанта, један од највећих поморских окршаја у историји.

На једној од галија Непобедиве армаде која плови у судбоносни бој са морнарицом силног султана Селима II налази се и двадесетчетворогодишњи војник Сервантес: перо и књигу коначно је заменио мачем. А кад неко тако жуди за славом као што је о њој маштао устрептали Мигел, њен сјај не може да га мимоиђе: „Војник који погине у борби лепши је од онога који се здрав спасе бекством", записаће касније.

Али, умало да му се не испуни силна жеља да се бори: одлучујућег дана, 7. октобра, Мигел је у јакој грозници. Капетан његове „Маркесе" у почетку му наређује, а онда га моли да да се склони под палубу. Узалуд.

Стискајући чврсто мач у десници, неустрашиво јуриша на челу своје дружине од дванаест људи у паклени окршај, прса у прса, против озлоглашених турских морнара. И у том ужасу од пламена, дима и топовске канонаде, у плими крви и очајничким крицима, два хица из аркебузе погађају га у груди, док му трећи кида леву руку. „За највећу славу десне", рећи ће доцније Сервантес.

Од тада па убудуће, завидљивци и пакосници називаће овог хероја мача и витеза пера „богаљ са Лепанта". „Као да ми је лева рука размрскана у некој крчми, у свађи и вину, а не у једној од најславнијих битака коју је свет видео", записаће он, не без горчине и не без – поноса. „Ако моје ране не блистају у очима људи, њих бар поштују они који знају како сам их задобио? Зар војнику не доликује више смрт у борби него спас у бекству? Ако би ми сад неко понудио и немогуће, ја више волим што сам учествовао у овој славној бици него да сам без рана био далеко од ње. Јер ране што војник носи на лицу и на грудима звезде су које га воде ка небу части."

Шест година касније, 1577, у посланици Матеу Васкесу, секретару краља Филипа II, тридесетогодишњи Сервантес пише: „Баш онда када су трубе радосним звуцима поздравиле победу, ја сам, авај, држао још увек мач у десној руци, док ми је крв цурила из леве. Осетио сам у исти мах дубоку рану у грудима, а лева рука била је сасвим поцепана"

Тај славни очевидац погибије готово тридесет хиљада муслимана и око седам хиљада хришћана одлази потом у Месину да вида ране. Сазнавши за његово јунаштво, Дон Хуан од Аустрије, врховни заповедник савезничке морнарице, повећава му и иначе скромну војничку плату за – четири дуката.

И писма су благо

Пуних шест година, најлепше доба живота, Сааведра проводи у Италији. Најзад, 20. септембра 1575. Мигел се с братом Родригом укрцава у Напуљу на галију „Ел Сол" („Сунце") и креће ка Шпанији, у завичај који није видео шест година. У Италију неће крочити више никада...

Неколико дана „Ел Сол" плови сасвим мирно. А онда, 26. септембра 1575, као да су изронили из воде, на видику су се одједном указали алжирски гусари, господари мора између италијанских и шпанских обала. Предводио их је злогласни Дели Мами.

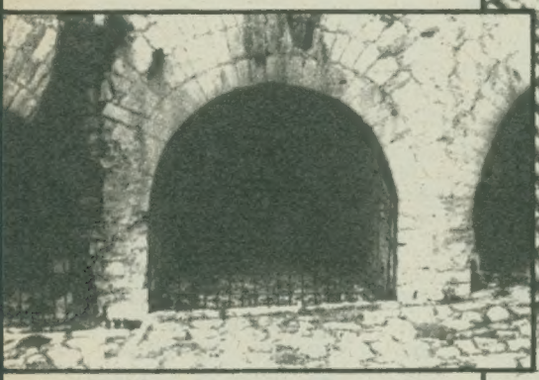

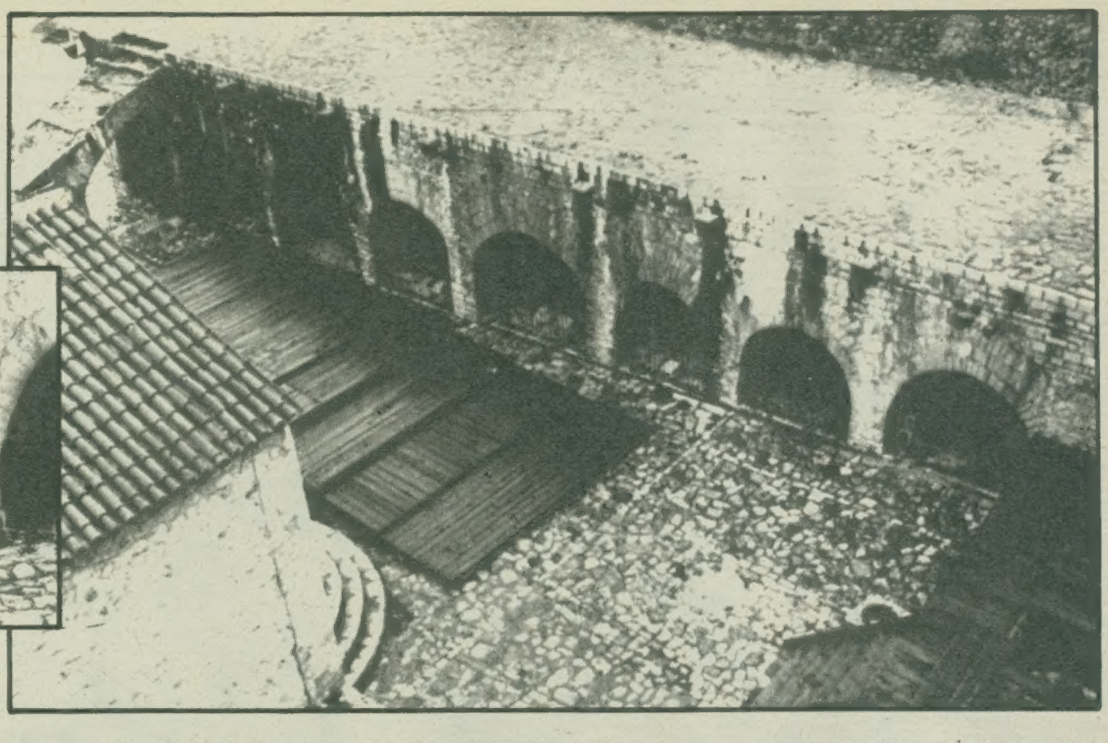

Ово је Трг оружја с казаматом у коме је робовао и славни Шпанац

Посада „Ел Сола" храбро покушава да се одбрани од силовитог напада морских разбојника, али то је ипак био само крвав покушај. Заповедник је одмах убијен, а остали одведени у далеки Алжир као робље: слободу ће моћи да им дарује само откуп у злату. Та неизвесна судбина чекала је и Сервантеса и његовог брата Родрига који су такође заробљени.

Иако се сав Мигелов иметак састојао од неугледног одела и мача, он је за Мамија ипак био више него драгоцен: у недрима су му открили писма која су ни за кога другог до шпанског краља лично написали већ славни Дон Хуан од Аустрије и војвода од Сеса. Њима се Сервантес препоручује круни као поуздан, храбар и образован војник, више него погодан за брзо напредовање у краљевској служби. Све до пада у гусарско заробљеништво та два писма била су крила на којима је Мигел лебдео, уверен да је пред њим војничка каријера саздана од славе, признања и новца.

Сад, међутим, док је на палуби гусарског једрењака лежао у тешким оковима на гомили осталих несрећника није могао ни да наслути да ће управо те две депеше и те како обележити не само неколико следећих година, већ и сав његов живот. Захваљујући њима, његови лукави и похлепни господари стално ће бити уверени да у рукама имају изузетно важну личност, а не тек обичног сиромашног и не баш значајног војника. С друге стране, опет, те исте препоруке спашће му живот у неколико наврата, кад је, због покушаја бекства, по неписаним и суровим гусарским законима заслужио набијање на колац или друге муке невиђене, од којих се умире дуго и полагано.

Прича јача од оружја

Уверен, дакле, да у рукама има никог другог до шпанског племића за кога или двор или родбина морају, кад-тад, добро и обилно да одреше кесу, Дели Мами је ту живу драгоценост сместио на сигурно, дубоко у тамницу, запретивши стражарима да ће их набити на колац уколико се „хидалгу" ишта догоди или он чак побегне. Тако је почело Сервантесово тамновање у Алжиру, међу гусарима унакажених душа и хришћанима унакажених лица и тела.

Ускоро се, међутим, догодило истинско чудо: роб Сервантес успео је да својом речитошћу и духовитошћу одобровољи, а често и насмеје, чак и тако безосећајног зликовца какав је Мами. Уосталом, први део његовог имена „Дели" значи „махнит" „помаман". А тај и такав Мами волео је да седне поред окованог дон Мигела и да му он сатима приповеда приче и бајке, све лепше од лепше, као оне из „Хиљаду и једне ноћи".

Захваљујући својој машти и језику, Сервантес је успео да омекша Дели-Мамија који га не само ослобађа тамнице и окова, него допушта да се слободно креће улицама Алжира, па чак и да пише.

Све то, ипак, није било тако жељена слобода: четири пута Сервантес је, у највећој тајности, организовао бекство групе робова, сваки пут је откривен и сваки пут му је Мами све опростио. „И кад год, у ономе што сам спремао, сневао и покретао, успех није одговарао мом очекивању, ја нисам губио храброст, него сам, да је одржим, измишљао нову наду, ма како трошна и слаба она била. И тако су пролазили дани мога живота."

Кад је један од његових пријатеља с којима је покушао да бежи, извесни Кастањеда, откупљен 1576, понео је са собом у Шпанију Сервантесово писмо рођацима у коме их преклиње да нађу новац за његов откуп. Јадни људи успели су с муком да скупе пет стотина дуката, али је та сума била довољна само за Родригову слободу и он је отпловио у родну Шпанију. Мами је и даље уверен да, због несрећних писама, Мигел вреди много, много више.

Он је мој леопард!

Некако у то време на алжирски престо седа нови краљ Хасан-ага, звани Венецијанац, „зацело један од најстрашнијих људи свог века". Чувши за младог роба по имену Сервантес, за његове храбре покушаје бекства, драгоцена писма и необичну речитост, одмах је пожелео да га купи и има поред себе. После дужег ценкања с Дели-Мамијем, Дон Мигел је продат Хасан-аги за пет стотина златника. Тиме, међутим, није плаћена и његова слобода: владар је рекао да ће за њу тражити још толико. Али, у јесен 1580. Порта је позвала Хасан-агу у Цариград и он се спремао да напусти Алжир. Очајан, Сервантес је био уверен да му и даље следи ропство, само сад још даље од Шпаније. Истина, у последње време сурови и настрани Хасан-ага везао га је у дворишту своје палате само танким ланцем од чистог сребра називајући га „својим леопардом", али је и то било само мучно сужањство.

Сребрним ланцем Сервантес је везан и за веслачку клупу галије којом је злогласни ага требало да отплови у Стамбол. А онда су се, као у бајци, појавили фратри Антонио де ла Бела и Хуан Хил и понудили Хасан-аги новац за откуп хришћанских робова. Опет дуго ценкање: за Мигела се тражи чак хиљаду дуката!

Следећег тренутка владар се замисли: можда овај мршави, измучени Шпанац и не вреди толико. Шта ако му умре још на броду? И пристаде на цену од пет стотина дуката.

Не верујући да је најзад потпуно слободан, Мигел де Сервантес Сааведра укрцао се 24. октобра 1580. на брод: после пет година и месец дана робовања у Алжиру најзад је пловио ка својој Шпанији. „Нема потпуније среће од оне коју доноси повраћена слобода", написао је.

– Још око век и по после ових догађаја алжирски гусари господарили су великим делом Средоземља. Једно од њихових најпостојанијих гнезда био је и Улцињ са својим знаментим Тргом робова. Вероватно се због тога и сматра да је Сервантес не само крочио међу његове зидине, већ да је ту, у оковима, провео део свог сужањства.

Да ли му је, док је последњи пут, замишљен, гледао улцињски град, ико махнуо на поздрав:

– Адиос, весели хидалго судбе тужне! ***Иван Лончар***

МА ШТА КАЖЕШ

ЖАНДАРИ И ЛОПОВИ

Председник Сједињених Америчких Држава Џорџ Буш једва је, према речима једног хумористе, успео да убеди Сенат да изгласа његов закон о сузбијању криминала. Јер, закон је морао да буде довољно чврст и строг да би криминалци могли да се нађу иза решетака и довољно еластичан да чланови Сената остану на слободи. ■

МАЛИ ГЕНИЈЕ

Артур Рамандиоса, четрнаестогодишњи Француз, има коефицијент интелигенције 170, највећи међу својим вршњацима сународницима. Занимљиво је да Артур никада није похађао школу и све што зна научио је од родитеља. Дечак сада спрема испит за доцента-предавача на математичком факултету где би требало да држи часове студентима од двадесет година.

Иначе, Артур је већ написао аутобиографију у којој може да се прочита да је у деветој години полагао испите из основне школе, у једанаестој матуру и уписао факултет. И његова трогодишња сестра креће, изгледа, истим стопама. Са непуне три године већ је научила течно да чита и пише. ■

РЕЗАНЦИ ОД ДОКУМЕНАТА

Супружници Ник и Пет Велш из Њујорка баве се вероватно јединственим занимањем – уништавањем докумената. Специјализовали су се да заувек униште све папире које неко више не жели да чува, а хтео би да им се изгуби сваки траг. За тај посао нарочито су опремили један камион и у њега уградили индустријску машину за сецкање хартије. Сам власник докумената може да надгледа како се његови папири претварају у танке, ситне резанце. Ако закључи да ни то није довољно, гомила иситњене хартије се спаљује. ■

МОЦАРТ УЗ ДИЈЕТУ

Моцарт је као створен за оне који имају невоље са прекомерном телесном тежином, а одлучили су да се баце на дијету, сматрају стручњаци за исхрану са универзитета Кембриџ и Оксфорд. Они својим пацијентима саветују да обавезно ручају и вечерају уз музику овог славног аустријског композитора. Досад је установљено да су све гладнице захваљујући Моцартовој музици лагано и добро жвакале храну и ниједном нису пожелеле да поједу више него што им је прописано. ■

ТАТА СТОГОДИШЊАК

Иранац по имену Асдолах Занди, добродржећи чикица од 106 година, недавно је постао отац. А онога дана када је сазнао да његова четврта супруга очекује бебу будући тата од узбуђења је претрпео мали срчани удар, али се врло брзо опоравио. За своју крепкост, дуг живот и одлично здравље, како Асдолах тврди, може да захвали свакодневним дугим шетњама, умереној исхрани која се састоји од посног меса и свежег поврћа. ■

ФЛЕШ – СПАСИЛАЦ

Догодило се први пут да је нечији живот спасен захваљујући фотографском флешу. Алипиниста Марко Брађо оклизнуо се и пао у усек између две стене негде у италијанским Доломитима. Служба спасавања тражила га је недељу дана и када је готово изгубила наду изненада је угледала како нешто светлуца. Брађо се освестио после вишедневне несвестице, успео да се домогне фотоапарата и укључи флеш који је правим чудом остао неоштећен. ■

КЛИНОВИ: ЗНАЧКЕ, ГУМИЦЕ...

Поводом скупа педијатара недавно одржаног у Ђенови приређена је изложба свега онога што су малишани у лету зграбили и за трен прогутали, па су после доспели на хируршки сто. Били су изложени клинови разних величина, завртњи, матице, зихернадле, чиоде, новчићи, значке, гумице, прстење, чак и једна цела наруквица. Недостајао је само скупоцени накит који су хирурзи вратили родитељима одмах након операције. ■

ПРИЧА КАО НАВИЈЕН

Осамнаестогодишњи студент информатике Алесандро Сасарини је најиздржљивији диск џокеј на свету. Он је у дискотеци „Казино", недалеко од италијанског града Специје, без престанка, као навијен, причао и најављивао плоче пуних 86 часова. Овај Алесандров подухват највероватније ће ући у Гинисову књигу рекорда. ■

ОПЕТ ЗВОНО

Антонио Бјанко, пензионер из италијанског градића Олбија, на ивици је нерава јер неки незнанац већ три године збија с њим неслане шале. Непознати „шаљивџија" дотичном пензионеру свакодневно на кућну адресу шаље кола хитне помоћи, камионе са боцама за гас, претплате на часописе и књиге као и разне друге ствари које се плаћају поузећем. Сироти пензионер затражио је помоћ и заштиту полицајаца, али нико још није успео да незнанцу уђе у траг као ни да открије разлог овог злостављања. А господин Бјанко и даље претрне кад год зачује звоно на вратима. ■

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1992 King Features Syndicate, Inc. World Rights Reserved

КО НОГА НА МОРУ СЛУША

Ознаке на еполетама од ширита означавају чин, а звезда уз њих означава да је то поморска (навигацијска) специјалност. На слици: еполета капетана корвете.

На еполетама се за означавање чинова користе сидра и звездице. На слици: еполета вицеадмирала ратне морнарице САД.

Чинови у ратној морнарици СССР-а: адмирал флоте, адмирал, вицеадмирал, контраадмирал, капетан 1. ранга, капетан 2. ранга, капетан 3. ранга, капетан-поручник, старији поручник, поручник и млађи поручник.

Редослед и старешинство у морнарици исти је као и код копнене војске и ратног ваздухопловства, али су само називи у складу са традицијом и поморском прошлошћу

Командна звања у ратним флотама установљена су још када су основане прве од њих и потичу чак из античког времена. Тако је у атинској морнарици командант био стратег, у спартанској наварх, командант грчке тријере био је тријерајх, кормилар кибернет, старешина веслача келеуст, а подофицири – наути.

Командант римске морнарице звао се префектус класис, касније конзул, ескадрама је командовао трибун (duumviri navales), док је у византијској морнарици командант флоте био друнгар.

Касније, у средњем веку, у хрватској морнарици највећи чин био је војвода (до 1080. звао се dux marianorum), командант брода је био капетан, а бродске старешине сатници.

Већ у доба бродова на једра командант брода добија назив капетан, а његов помоћник поручник. Када је у 17. и 18. веку извршена подела бродова у три класе – бојни брод, фрегата и корвета – појавили су се и нови називи. Бојни брод је чинио ударну снагу флоте и поморска моћ се мерила по броју ових бродова. Фрегате су биле нешто мање, намењене за извиђање и вођење крсташког рата, а корвете су биле најмање и служиле су за патролну службу и праћење већих бродова.

Тако су, уз мање разлике, настали данашњи чинови у ратним морнарицама.

У складу са овом традицијом и данас имамо чинове, чија је основа капетан и поручник, па нижи официри имају чинове – поручник корвете, поручник фрегате и поручник бојног брода, с тим да је у многим ратним морнарицама уведен чин најмлађег официра под називом потпоручник. Виши официри имају следеће чинове – капетан корвете, капетан фрегате и капетан бојног брода. Само у ратној морнарици СССР-а чинови су означени тако да се уз назив поручник и капетан додаје I, II или III ранг уместо корвете, фрегате и бојног брода.

У време већ организованих сталних ратних морнарица указала се потреба за чиновима команданата половних састава. Уведен је назив адмирал који потиче из арапског језика и односи се на команданта флоте (арапски назив Амир ал Рахл или Амир ал Бахр – што значи командант транспортне флоте – у латинизираном облику постао је адмиратус, одакле и адмирал).

Како се састав флоте мења, у 18. веку уведен је и међусобни однос заповедника делова флоте, па се уводе чинови контраадмирал, вицеадмирал и адмирал, што је зависило од места у борбеном распореду. Контраадмирал је командовао заштитницом, вицеадмирал претходницом, а адмирал целом флотом и налазио се у средишту састава.

Називи за подофицире су исти као и у осталим видовима оружаних снага.

Ознаке чинова су у облику златних и сребрних ширита на рукавима или нараменицама, а њихов број одређује чин. На еполетама се такође налази ширити, али и звездице у неким ратним морнарицама.

Бошко Антић

ГЕНЕТИЧАРИ СТИЖУ У ПОМОЋ

А ТО СИ ТИ!

Више од половине петролеја који се излије у море потиче са бродова који га намерно празне и перу резервоаре на пучини. Засад некажњено.

Ускоро ће на основу анализе нафтних мрља моћи лако да буду откривени безобзирни капетани који празне и перу резервоаре својих танкера на пучини

Америчка фирма „Сетис корпорејшн" која се бави генетичким инжењерингом појавила се недавно са једним пројектом за који су се одмах заинтересовале многе земље света: он предлаже сигуран начин за откривање бродова који неодговорно испуштају нафту у море и криви су за све веће загађење човекове околине и уништавање живота у мору. Метод се састоји у томе да се сваки терет нафте пре укрцавања генетски маркира.

Разлог је једноставан: досадашње лоше искуство показује да они који испуштају нафту на пучини или су криви за изливање на стотине тона петролеја у море због неког квара, хаварије или случаја, остају по правилу некажњени. Нико их није видео, нема доказа. Али, од сада више неће бити тако и то захваљујући такозваној техници умножавања фрагмената гена. Једноставније речено, ако се у сваки товар петролеја убаци неколико DNK („парче" гена) и нема теорије да њихови трагови не буду непогрешиво откривени у црним мрљама: тада се узме кап нафте, изолује део гена, убаци у машину која умножава ове фрагменте и онда се без грешке може утврдити генетички код и тако открити кривац.

Исти систем моћи ће да помогне и у другим областима, рецимо у борби против фалсификованих лекова или познатих парфема. Марке више неће моћи да се „помешају", чак и кад би индустријски криминалци убацили фрагменте других гена да би замаскирали оне званичне. Увек ће се наћи траг првобитно убаченог и – кривац је готов.

ОД ЦРНЕ МАЧКЕ ДО ОСТАЛИХ БАКСУЗА

И НА ПОДУ

Многи су склони да помисле да ће их задесити неки малер ако им црна мачка пређе преко пута. Али, црна мачка је само једна од безброј празноверица које упорно прате човечанство на његовом путу кроз историју

Неке празноверице су универзалног значаја, то јест, пристуне су на свим меридијанима широм наше планете, али свака земља или цивилизација има и своју сопствену, мање или више богату гарнитуру. А свима њима заједнички је страх пред непознатим или жеља да се под контролом држе зле силе које одасвуд вребају.

Мада се то од њих можда не би очекивало, спортисти су склони празноверју. Јесте ли знали, на пример, да је за играча бејзбола веома рђав знак ако у публици опази неку разроку жену? С друге стране, уочи рибокосу, то предсказује повољан исход

РАЗРОКА ПУБЛИКА ЧИЗМЕ

меча – нарочито ако дотичну даму успе да убеди да му поклони своју укосницу.

Пас који пређе преко игралишта сматра се знаком несреће, а сви играчи се слажу да ниједна сезона не треба да отпочне у петак.

Ево још неких „спортских" празноверица:

● Боксери сматрају да је рђав знак ако пред саму борбу угледају неки шешир на каучу, а сваки борац изазива судбину ако уочи меча не пљуне у своје рукавице.

● Фудбалери чврсто верују у маскоте које доносе срећу, а многи клубови у ту сврху користе децу. Енглеска традиција захтева да у гардероби најстарији играч тима баци лопту на под да одскакуће према најмлађем. Ако је овај ухвати приликом првог одскока, срећа ће им бити наклоњена. Већина играча најпре веже пертле на левој копачки, баци лопту да трипут одскочи пре почетног ударца и не воли да их током утакмице посматрају супруге или пријатељице.

● Играчи голфа често носе у торби стару палицу коју више не користе. Исто тако, они сматрају да је баксузно прићи стартној позицији с предње стране или очистити лоптицу кад су у вођству.

● Џокеји не воле да уочи неке велике трке виде своје чизме на поду – оне увек треба да се налазе на полици.

● Једриличари сматрају да је баксузно заузети прво место на предтакмичењу за неку велику трку. А ако током трке ветар престане да дува, они увек могу поново да га покрену уколико почешу главни јарбол.

Свет шоу бизниса

Античка празноверја нису ништа у поређењу са онима у свету позоришта и филма. Многи глумци и глумице строго се придржавају одређених веровања не желећи да исход своје глуме препусте случају.

● Баксузно је цитирати Шекспира иза позорнице док се игра комад неког другог писца.

● Глумци не носе ништа ново на премијери – нарочито не ципеле јер би могли да се спотакну.

● Према легенди, ако вам ципеле зашкрипе приликом првог наступа, ви ћете се допасти публици. А и кад запнете приликом изговарања неке реченице, стећи ћете наклоност публике.

● Рђав је предзнак ако звиждућете иза сцене или чак и у гардероби. Проспете ли пудер током шминкања, морате заплесати на њему.

● Представа је осуђена на тежак неуспех уколико изговорите последњу реченицу на генералној проби. На њој такође завеса не сме да се спусти након последњег чина.

● У Сједињеним Америчким Државама баксузно је отворити кишобран на позорници, али то не важи и за Велику Британију. Међутим, у обе земље слажу се да су жута, црна и зелена боја баксузно знамење јер жута је била боја средњовековних ђавола, црна делује мртвачки, а зелена под рефлекторима позорнице делује као боја леша.

● Играчи балета увек пљуну на пантљику патике пре него што ће заплесати, сматрају љиљане за баксузне и не дозвољавају никоме да им додирне перику кад је једном наместе.

Празноверице за по кући

Спортисти и глумци не држе монопол над празноверицама – има их, наиме, које „врше посао" безмало у свакој кући. На пример, ви изазивате судбину кад одете некоме у посету и прислоните столицу уза зид док одлазите јер, како се верује, никада више нећете ући у ту кућу.

Или:

● Баксузно је ставити кревет попреко по даскама пода – он треба увек да стоји паралелно с њима.

● Боље ћете спавати ако је узглавље кревета окренуто према северу, али баксузно је прво спустити леву ногу на под кад се пробудите.

● Спотакнути се идући уз степениште може да буде предзнак венчања или неке друге среће.

● Игле треба увек подићи са пода јер оне ће вам донети срећу. А ако случајно угасите свећу, на помолу је брак.

● Ако три особе поспремају кревет, десиће се смртни случај у року од годину дана, а из кревета треба увек да изађете на оној страни са које сте ушли у њега да вам дан не би кренуо „наопачке".

● Веома је баксузно сећи косу на Велики петак, а судбину ћете искушавати ако на степеништу прођете поред неке особе не додирнувши је или не обративши јој се неком пригодном речи. *Г. В.*

Илустрово: Ивица Кољанин

Први парфем у историји људског рода

ПРВАЦИ СВЕТА – *Најквалитетнији миришљави штапићи стижу из Индије, а центар производње је Бангалоре, област на југозападу потконтинента.*

ЗА БОГОВЕ И - К

НИШТА БЕЗ САНДАЛОВИНЕ – Нема квалитетног тамјана без скупоценог сандала. Истуцано у прах оно се меша у масу којој даје густину и пријатан мирис.

ШЕСТ МЕТАРА ЗА СРЕЋУ – Највеће штапове праве Кинези у Сингапуру, ове од преко пет метара пале верници молећи небо за срећу и благостање своје породице.

ИНСЕКТИЦИД И АНТИСЕПТИК – Тајанствени мирис тамјана, верује се, тера зле духове, микробе, а кад падне ноћ и – комарце.

Најскупљи је мушки или либански тамјан, постоји и женски из Арабије, код нас је најпознатији обичан – од смола различитих врста бора, док се у Индији и земљама Далеког истока од њега праве чувени мирисни штапићи

За тамјан кажу да има моћ да човеку улије мир и спокојство, али и да га опије и баци у транс. Зато дечаци од 12 до 13 година у Индији, пре но што приступе обреду којим треба да докажу да су мушкарци и при коме их пробадају иглама, удишу његова испарења да би савладали страх и лакше поднели бол. Није уопште у питању испразно веровање: хемичари су у тамјану открили терпентинске материје које на мозак делују слично уљу из канабиса, то јест као дрога.

Народи Далеког истока открили су и опили се миришљавим димом тамјана још у давна времена користећи га не само кад су зазивали богове у помоћ, већ и у сасвим практичне сврхе: справљали су од њега разне лекове с антибактеријским својствима, борили се против буђи и користили као успешно средство за растеривање комараца. Хришћанство је у почетку било одбојно према материји којом су се славила паганска божанства, али је прихватило тамјан већ у 4. веку кад је Божја служба постала раскошнија.

Од тада ниједан верски обред, рецимо код православних народа, не може да прође без мириса тамјана: крштење, сахрана, сечење славског колача, обавезно је праћено мирисним димом запаљених кристала смоле скинуте са коре бора. У нову кућу није се улазило док се не окади, ако би се стока разболела, свештеник би машући кадионицом обишао имање...

Ипак, у Индији, Југоисточној Азији, Јапану и Кини тамјан је много више саставни део свакодневног живота јер га има не само у хиндуистичким и будистичким храмовима већ и у свакој кући. Пролазници на улици често застану крај отворених врата прозора да осете његову свежину и удахну опојни мирис.

Знатна је разлика и у томе како се тамјан користи у Европи од оног азијског. Док се код нас у металној посуди једноставно пале кристали осушене смоле, на Истоку се од тамјана и разних других додатака – струготине миришљавог дрвета, биљног уља и мирисних трава – прави смеса у коју се потом увађају бамбусови штапићи. При том свака земља има свој начин, а тајна рецепта за справљање премаза брижљиво се чува. У току рада додају се и разне боје, зелена, љубичаста, црвена, жута а и облици су им различити: Кинези од смесе тамјана обликују скупоцене змајеве, права уметничка дела која, на жалост, завршавају у пламену. Главно умеће састоји се у томе да се одабере права размера између различитих смола.

Иначе, најскупљи је такозвани мушки или либански тамјан: то су бели кристали у облику суза које капљу из коре Boswellie, једног грма који се сређе у Индији, али и Африци. Он се често меша са миртом или јаванским тамјаном. Постоји и женски тамјан, звани још и арабијски, који се добија од једне врсте клеке, као и обичан, домаћи од комадића смоле разних врста бора.

Највећи произвођач тамјана на свету данас је Сомалија (2.000 тона годишње), испред Етиопије, Судана и Индије. У Европу се данас увози и из сасвим прозаичних разлога: уз његову помоћ, на пример, чувени француски парфеми добијају постојанији мирис. Сасвим је, међутим, неочекивано да Индија са своје стране све више увози синтетички тамјан произведен у Грасу, француској престоници парфема, којим се замењују неки природни екстрати који улазе у састав миришљавих штапића, сандалово дрво, рецимо.

Тиме се, на жалост, век ових штапића смањује на годину дана уместо десет колико су раније могли да се чувају да не измене свој квалитет. Не зна се да ли овај дим који се диже из мање природног тамјана стиже до ноздрва богова и нису ли они тиме можда неугодно изненађени и увређени?

Припремила В. Милићевић

КОМАРЦЕ!

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ЧУДО ОД ДЕЧАКА ИЗ ГИНИСОВЕ КЊИГЕ РЕКОРДА

Да ли се сећате Крега Шергоулда? То је онај малиша оболео од рака на мозгу о коме је 1989. године писала и наша штампа па је из целог света и из Југославије, од деце и одраслих, добио на хиљаде дописница и у томе постао првак света

Крег Шергоулд, рођен 24. јуна 1979. у Кершелтону крај Лондона волео је да се шали, да глуми и да игра фудбал. У јесен 1988. његов тренер је приметио промену у Креговом понашању на терену: постао је некако безвољан.

Родитељима се Крег жалио на нелагодност у ушима, а они су запазили да жмирка док гледа телевизију као и да се повлачи у себе. Породични лекар је то приписао болу због недавно изгубљене баке.

Али, пролазиле су недеље и дечак се све више гасио. За Божић није имао воље ни да погледа поклон, толико жељени бицикл. Овога пута доктор је претпоставио да се ради о отитису, врсти запаљења ушију, и прописао антибиотике. Нису деловали.

А када је, неколико недеља касније, добио напад повраћања, мајка га је одвела у болницу где је подвргнут низу лабораторијских анализа и испитивања мозга нарочитим скенером.

Установљено је да дечак има тумор на мозгу и то на веома незгодном и опасном месту у близини горњег дела кичмене мождине који управља дисањем, радом срца и крвним притиском.

Крег је смештен у угледну болницу у Грејт Ормонд Стриту у срцу Лондона где је одлучено да га треба оперисати. Крај њега су, до последњег часа, били мајка Мерион и отац Ерни који су га добили после десет година брака. У оперативни блок одвезен је 17. јануара 1989. Са собом је понео старог слончића од чоје.

Наше храбро дете целе Британије

После неколико сати, колико је трајала операција, хирург је рекао родитељима како цео тумор није могао да буде одстрањен због опасног места на коме се налази, а петнаест дана касније саопштена им је још ужаснија вест: анализе ткива показале су да мали има злоћудни тератом, у ствари рак мозга који се шири.

Ово је значило да Крега, чим се мало опорави, чека још сложенија операција с тим што нико не гарантује да ће је преживети. Његова мајка, сервирка у ресторану, дала је отказ да би непрекидно била уз његову постељу. Отац, возач камиона, долазио је у болницу сваке вечери.

Крег је добио толико разгледница пуних подршке и добрих жеља од родбине, суседа, и школских и спортских другова да му је један од лекара предложио да почне да их сакупља и покуша да уђе у Гинисову књигу рекорда.

Само што је пребачен у болницу Роајал Медисон Хоспитал, где је имао да издржи тешко лечење хемотерапијом и радиотерапијом, Крег је добио препоручену карту с најбољим жељама од своје омиљене телевизијске звезде.

Ово је сазнао новинар британског дневног листа и објављен је велики текст о дечаку који се храбро бори са смрћу. Потресну причу пренеле су и друге новине, радио и телевизија. После тога је Крег у целој Британији постао „наше храбро дете".

Његово здравствено стање се погоршавало: ноге и лева рука су му омлитавиле, вид ослабио а говор постао једва разумљив. Ипак га је свака карта с лепим жељама охрабривала и једне вечери, исцрпљен од хемотерапије, рекао је мајци: „Мислићу на све ове карте које добијам и осећаћу се много боље".

Мајкл Џексон, Силвестер Сталоне и остали

У септембру, да Крег не би сасвим клонуо духом, његови родитељи дали су изјаву за штампу, коју су пренели листови из целог света, како се њихов син спрема да постави нови рекорд у броју добијених дописница и разгледница.

Само недељу дана потом пред кућом Шергоулдових зауставио се поштански камион из кога су истоварене вреће

пуне дописница. То је био тек почетак лавине. Крегу су непрекидно стизале дописнице из свих крајева света, веома много и из Југославије у којој се такође појавио чланак о њему.

Поред мора савршено анонимних људи писали су му и Маргарет Тачер, тадашња председница британске владе, британски престолонаследник Чарлс, Џорџ Буш, Роналд Реган, Михаил Горбачов, као и два Крегова највећа идола: Мајкл Џексон и Силвестер Сталоне.

И Крег је стварно почео да верује да ће оборити рекорд једног свог младог сународника који је добио 1.000.265 дописница. То му је, у најтежим тренуцима, постао животни циљ, сламка спасења за коју се ухватио.

Број карата за Крега толико се намножио да је мали болесник добио у Централној лондонској пошти лично сандуче и постао прва и једина особа у Британији с посебним поштанским бројем какве имају само градови.

Сан му се испунио 17. новембра 1989. Те вечери је Крегу директор поште, у присуству триста званица, свечано уручио 1.000.266 дописницу, једну више од ранијег рекорда. Крег је ушао у Гинисову књигу!

Милијардер сноси све трошкове

Шест хиљада километара од Лондона у Шарлотнзвилу, савезна америчка држава Вирџинија, седамдесетогодишњем мултимилијардеру Џону Клуџу пристизала су из Европе писма у којима су му пријатељи износили Крегов случај и молили га да му и он пошаље разгледницу.

Будући крајње практичан човек Клуџ је, док је писао ту разгледницу, размишљао да ли су заиста све могућности савремене медицине исцрпљене и има ли том сиротом непознатом малишану лека. Одмах је телефонирао свом блиском пријатељу др Нилу Каселу, професору неурохирургије у Медицинском истраживачком центру вирџинијског универзитета.

– Ниле – рекао му је – можеш ли да ступиш у везу са Шергоулдовима, родитељима оног дечака који има тумор на мозгу. Имам утисак да је у његовом лечењу нешто пропуштено. Нека дође у Америку, ја сносим све трошкове.

Пошто није успео да их добије преко телефона, др Касел је августа 1990. послао Креговим родитељима експресно писмо на које му одговор никако није стизао. Писмо се загубило у хрпама дописница чији је број до јесени те године прешао 26 милиона.

Крег је боравио мало код куће мало у болници. Средином септембра др Дајана Тејт морала је да саопшти његовим родитељима тужну вест да су последње томографије показале да дечаков рак расте. Отац и мајка су одлучили да ову смртну пресуду сакрију од Крега.

Само дан касније Крегова мајка је, да би потиснула очајање, почела да пребира по хрпама дописница и у руке јој је дошло писмо др Нила Касела. Одмах му је телефонирала да прогнозе не уливају нимало наде.

Он је одговорио како ништа не може да обећа или гарантује, али да је његов Центар купио најновији апарат, генератор гама-зрака, који уништава туморе зрацима огромне енергије. То би, можда, могло да помогне и Крегу.

Одлука о животу и смрти

Професор др Нил Касел посматрао је екран на коме су се појављивале слике можданих пресека малога Крега добијене из Британије. Угледао је и сивкасти тумор величине јајета који је притискао средњи мозак и кичмену мождину и наде су му потонуле.

Тумор, тачније рак, био је превелик да би генератор гама-зрака могао да га уништи а почео је да захвата и околно ткиво што је потврђивало лабораторијске резултате на основу којих је и постављена најцрња дијагноза. Крегу није било помоћи.

Уколико га оперише, размишљао је др Касел, вероватноћа да ће преживети хируршки захват је минимална. А, чак и да преживи, каква је корист од тога? Неколико месеци мучења више.

На наваљивање господина Клуџа др Касел је дуго размишљао како би поступио да је на Креговом месту нека од његове три кћерке. Медицина није свемоћна, закључио је најзад, али би он свом детету ипак пружио макар и најмању могућност да преживи или продужи живот.

Крајем новембра 1990. др Нил Касел је ступио у везу с Креговим родитељима и објаснио им да је ризик операције огроман а резултати крајње неизвесни. Он може да покуша да класичним хируршким захватом уклони што већи део злоћудне израслине а оно што остане изложи гама-зрацима. Рекао им је да о томе добро размисле.

Овога пута родитељи су одлуку о животу и смрти препустили самом Крегу који је рекао: – Мама, ништа неће постићи без муке и бола. Нека ме оперишу.

Операција у Медицинском центру универзитета у Вирџинији заказана је за 1. март 1991. године.

Како су нестале ћелије рака?

Професор Нил Касел начинио је на лобању овални рез од два центиметра, раздвојио две мождане хемисфере и размакнуо хрпу нервних ткива која их повезује. Тумор је нашао тако рећи усред мозга. Био је обмотан мембраном која се на томографији није јасно видела.

Исекао је ту мембрану и почео да извлачи и исеца израслину. Постепено је схватао да тај тумор никако не може бити злоћудан. Анализе су биле извршене у Британији две године раније. Да ли је могуће, питао се, да је у међувремену дошло до промена?

Три пуна сата секао је др Касел тумор док му један од интерниста није рекао како је опасно да засеца дубље. Професор је начас застао. Операција је била ризична и одлучио је да иде на све или ништа – наставио је да сече све дубље.

На крају, после пет сати, од тумора је остало само мало ткива и то у виду ожиљка, истина на веома опасном месту. Под микроскопом је изгледало сасвим мртво и без могућности да поново нарасте. Генератор гама-зрака уопште није употребљен.

Чим је тумор уклоњен, Крег је почео да се опоравља невероватном брзином. Готово одмах почео је течно и тачно да изговара и најтеже речи, болови у ушима су нестали. Лабораторијске анализе нису показивале ни трага од злоћудног ткива. Вероватно се никада неће сазнати на који је волшебан начин из тумора нестало ћелија рака.

* * *

Неколико недеља касније, чим је потврђено да је операција успела и да израслина више није рак, господин Џон Клуџ дошао је у болницу да упозна Крега и његове родитеље. Овај пословни човек чији је новац омогућио и путовање и операцију и боравак у Америци расплакао се када их је видео.

Малом Крегу пружио је сребрни новчић који је са обе стране имао исто „лице". – Чувај га, захваљујући њему никада нећеш бити губитник – рекао је.

Крег је милијардеру поклонио своју фотографију на којој је писало: „Хвала што сте ми омогућили да добијем најтежу битку у свом животу".

Бојана Дожић

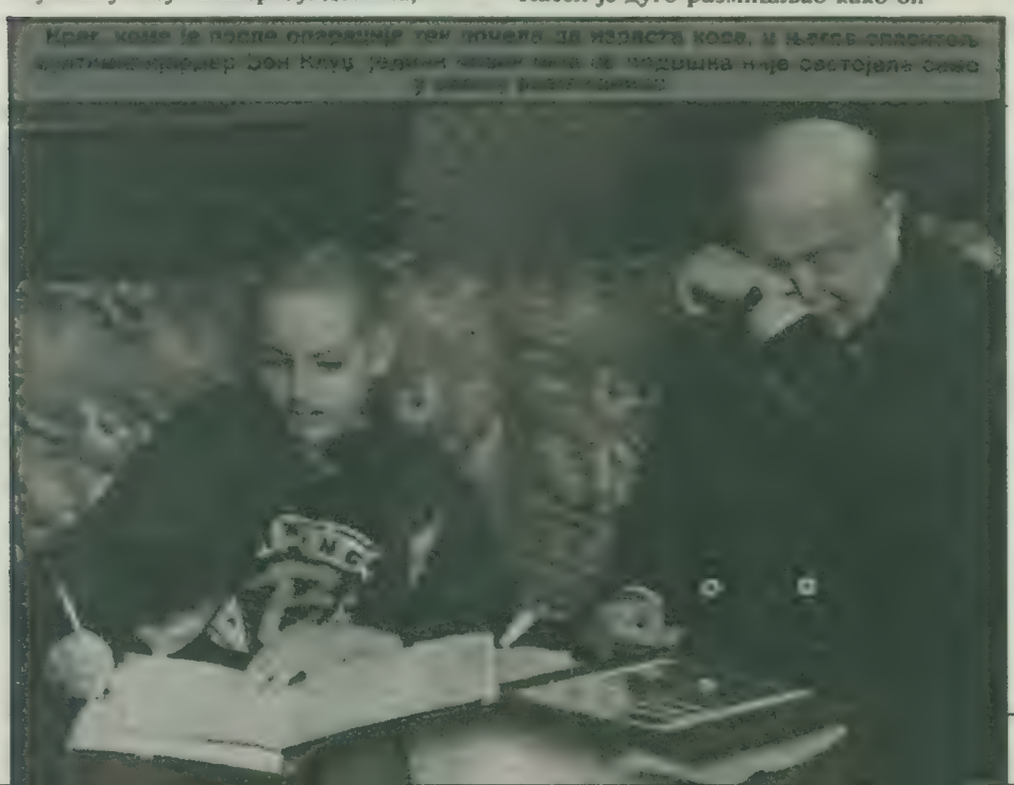

М... МАМА! БРАТЕ! ШИРК! ЗАШТО? ЗАШТО?
ЗБОГ ПРОКЛЕТЕ ПРУГЕ!
ПУЛМАН! ПОМИНЈАЛИ СУ ТО ИМЕ! ИЗ НЈУЈОРКА... ЖЕЛЕЗНИЦА...
ТО СУ КАСНИЈЕ! САД НЕШТО ДРУГО МОРАМ ДА ОБАВИМ!
РАМЕ МЕ УЖАСНО БОЛИ...
НИЈЕ ВАЖНО... МОРАМ ДО ШТАЛЕ...
ПЕБАД СУ У КОЛИМА!
ИДЕМО, НИЛЕ!
АБРАХАМ СТОУН
ПОЉСКИ ГРАДСКИ МИШ ПАЦОВ
II ДЕО
УХ... ТЕШКО С ЈЕДНОМ РУКОМ...
МОРАМ ОБОЈЕ ДА ИХ УБАЦИМ УНУТРА...
НЕ БРИНИ, МАМА, ОДВЕШЋУ И ТЕБЕ И БРАТА ТАМО ГДЕ СУ ТАТА БАКА И ДЕДА!
ТАМО, ПОД ВЕЛИКИ БОР!
У ОСВИТ ЗОРЕ, НИКЛА СУ ЈОШ ДВА ГРОБА... СВЕ ЈЕ ОБАВЉЕНО У МУКЛОЈ ТИШИНИ...
1

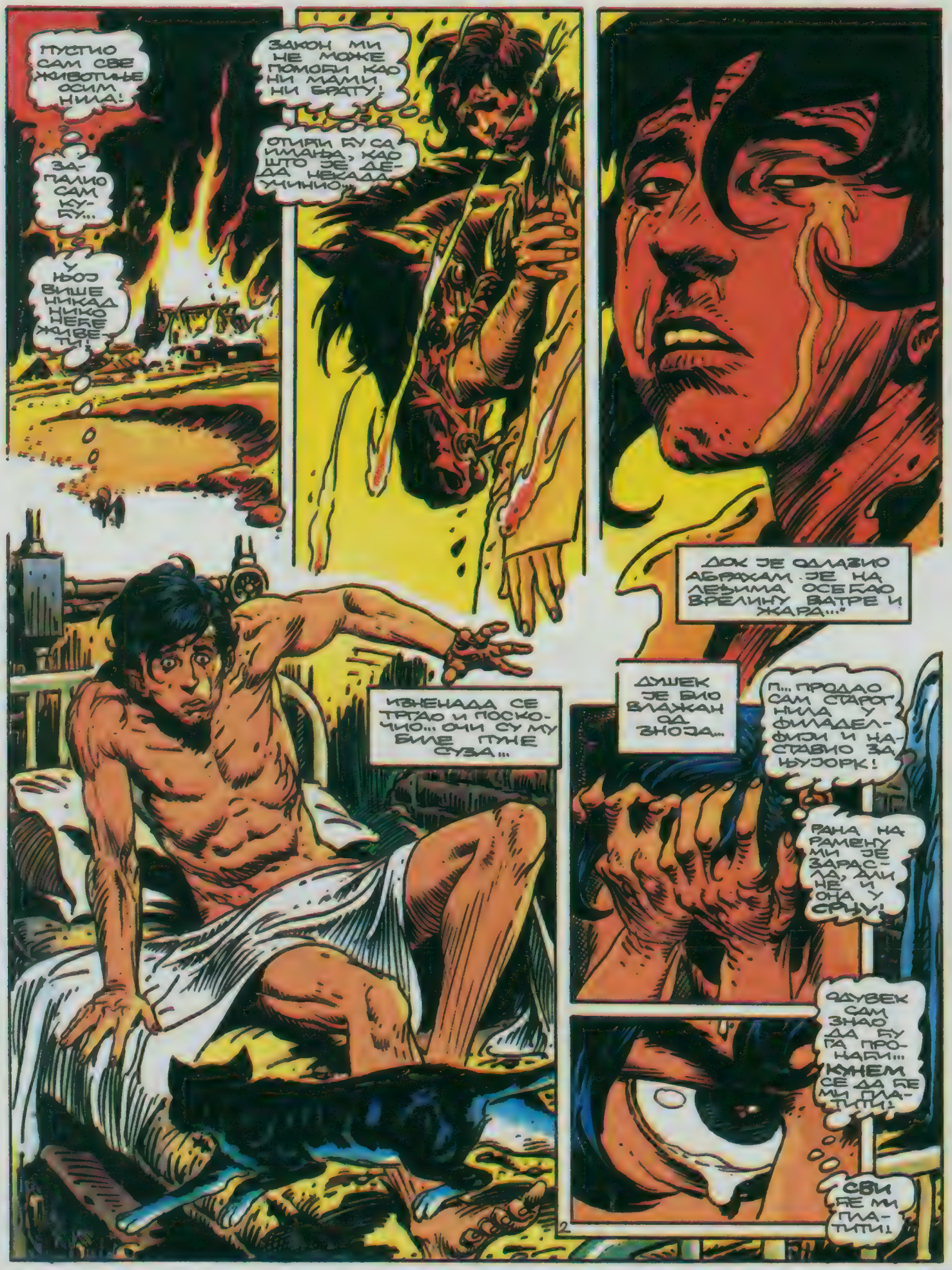
ГУСТИО САМ СВЕ ЖИВОТИЊЕ ОСИМ НИЛА!
ЗАПАЛИО САМ КУЋУ...
У ЊОЈ ВИШЕ НИКАД НИКО НЕЋЕ ЖИВЕТИ!
ЗАКОН МИ НЕ МОЖЕ ПОМОЋИ КАО НИ МАМИ НИ БРАТУ!
ОТИШАО БУ САМ ИМАЊА, КАО ШТО ЈЕ ДЕДА НЕКАДА УЧИНИО...
ДОК ЈЕ ОДЛАЗИО АБРАХАМ ЈЕ НА ЛЕЂИМА ОСЕЋАО ВРЕЛИНУ ВАТРЕ И ЖАРА..."
ИЗНЕНАДА СЕ ТРГАО И ПОСКОЧИО... ОЧИ СУ МУ БИЛЕ ПУНЕ СУЗА...
ДУШЕК ЈЕ БИО ВЛАЖАН ОД ЗНОЈА...
П... ПРОДАО САМ СТАРОГ НИЛА У ФИЛАДЕЛФИЈИ И НАСТАВИО ЗА ЊУЈОРК!
РАНА НА РАМЕНУ МИ ЈЕ ЗАРАСЛА, АЛИ НЕ И ОНА У СРЦУ!
ОДУВЕК САМ ЗНАО ДА БУ ГА ПРОНАШИ... КУНЕМ СЕ ДА ЋЕ МИ ПЛАТИТИ!
СВИ ЋЕ МИ ПЛАТИТИ!

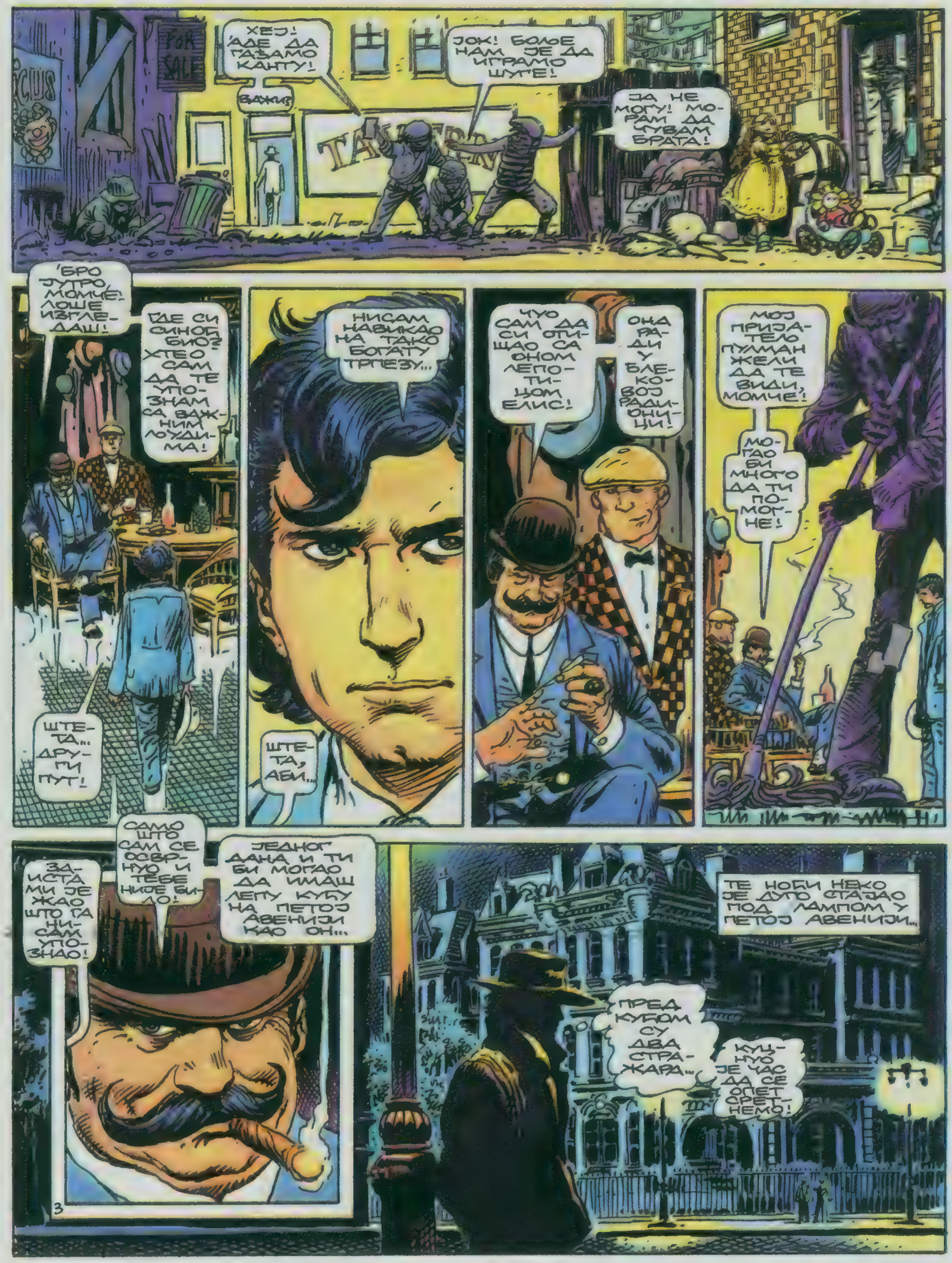
ХЕЈ! ’АДЕ ДА ГАЗАМО КАНТУ!
ЈОК! БОЉЕ НАМ ЈЕ ДА ИГРАМО ШУТ’Е!
ЈА НЕ МОГУ! МОРАМ ДА ЧУВАМ БРАТА!
’БРО ЈУТРО, МОМЧЕ! ЛОШЕ ИЗГЛЕДАШ!
ГДЕ СИ СИНОЋ БИО? ХТЕО САМ ДА ТЕ УПОЗНАМ СА ВАЖНИМ ЉУДИМА!
ШТЕТА... ДРУГИ ПУТ!
НИСАМ НАВИКАО НА ТАКО БОГАТУ ТРПЕЗУ...
ШТЕТА, АЈИ...
ЧУО САМ ДА СИ ОТИШАО СА ОНОМ ЛЕПОТИЦОМ ЕЛИС!
ОНА РАДИ У БЛЕКОВОЈ РАДИОНИЦИ!
МОЈ ПРИЈАТЕЉ ПУЛМАН ЖЕЛИ ДА ТЕ ВИДИ, МОМЧЕ!
МОГАО БИ МНОГО ДА ТИ ПОМОГНЕ!
САМО ШТО САМ СЕ ОСВРНУО И ТЕБЕ НИЈЕ БИЛО!
ЈЕДНОГ ДАНА И ТИ БИ МОГАО ДА ИМАШ ЛЕПУ КУЋУ НА ПЕТОЈ АВЕНИЈИ КАО ОН...
ЗАИСТА МИ ЈЕ ЖАО ШТО ГА НИСАМ УПОЗНАО!
ТЕ НОЋИ НЕКО ЈЕ ДУГО СТАЈАО ПОД ЛАМПОМ У ПЕТОЈ АВЕНИЈИ...
ПРЕД КУЋОМ СУ ДВА СТРАЖАРА...
КУЋНУО ЈЕ ЧАС ДА СЕ ОПЕТ ОРЕТНЕМО!
3

ОВА КРАЂА НА МИ ТАКО СМЕТА, АЛИ ПУЛМАН ТРАЖИ...
ХОЋЕ ЛИ ОВОМ ЛЕТУ ИКАД ДОБИ КРАЂ? И НОВИ СУ ВРЕЛЕ!
КО ЈЕ ОВАЈ?
ДОБРО ВЕЧЕ!
МИЛО МИ ЈЕ ШТО ВАС ОПЕТ ВИДИМ!
КО СИ ТИ?
ЗАР СЕ ПОЗНАЈЕМО?
НЕ СЕЋАТЕ СЕ? МОЖДА СТЕ ЗАБОРАВИЛИ!
НИСМО СЕ СРЕЛИ ЈОШ ОД ОНДА КАД...
...СТЕ И МЕНЕ И МОЈУ ПОРОДИЦУ ЗАКОПАЛИ У ЗЕМЉУ!
ОХ... ОВО ЈЕ МАЛИ СТОУН! АЛИ, ТО ЈЕ...
...НЕМОГУЋЕ!
ПОБЕГНИ ЋЕ У ПАРК! ДРЖИ ГА!
НЕМА ДРУГОГ ИЗЛАЗА!
УЛЕТЕО ЈЕ У ЗАМКУ!
УХВАТИЋЕМО ГА! САМО МИРНО И ПОЛАКО!
КАКАВ МРАК... САМО ДА МИ СЕ ОЧИ ПРИВИКНУ!
ЕНО ГА!

ЕНО ГА ТАМО, ИСПОД ГОМИЛЕ ДАСАКА!
ТО ЋЕ МУ БИТИ И МРТВАЧКИ САНДУК!
BAM
BAM
BAM
ЧУВАЈ СЕ! АКО ЈЕ ТО ОДИСТА СТОУН, СИГУРНО ЈЕ ЛУД...
ГДЕ ЈЕ? НЕСТАО ЈЕ БЕЗ ТРАГА! К'О ДУХ!
НЕМОГУЋЕ! КРИЈЕ СЕ НЕГДЕ!
ДА!
НИШТА! ОВО НИКО НЕ БИ ПРЕЖИВЕО, ПА НИ ДУХ!
АБРАХАМ ЈЕ УЗ ПРОДОРАН КРИК ИСКОЧИО ИЗ МРАКА...
KRUNCH

УБИО СИ ГА!
НЕ ПРИЛАЗИ МИ!
ТИ СИ ЛУД!
СТРАВИЧАН БЕС ИЗОБЛИЧИО ЈЕ АБРАХАМОВО ЛИЦЕ... ВИШЕ ЈЕ ЛИЧИО НА ЖИВОТИЊУ НЕГО НА ЧОВЕКА...
Ч...ЧЕКАЈ... БАЦИ ТОЛАГУ... ПОРАЗГОВАРАЈМО...
ТАКО... ДОБАР СИ, МОМЧЕ.
БУДИ МИРАН! НЕ-БУ ТИ...

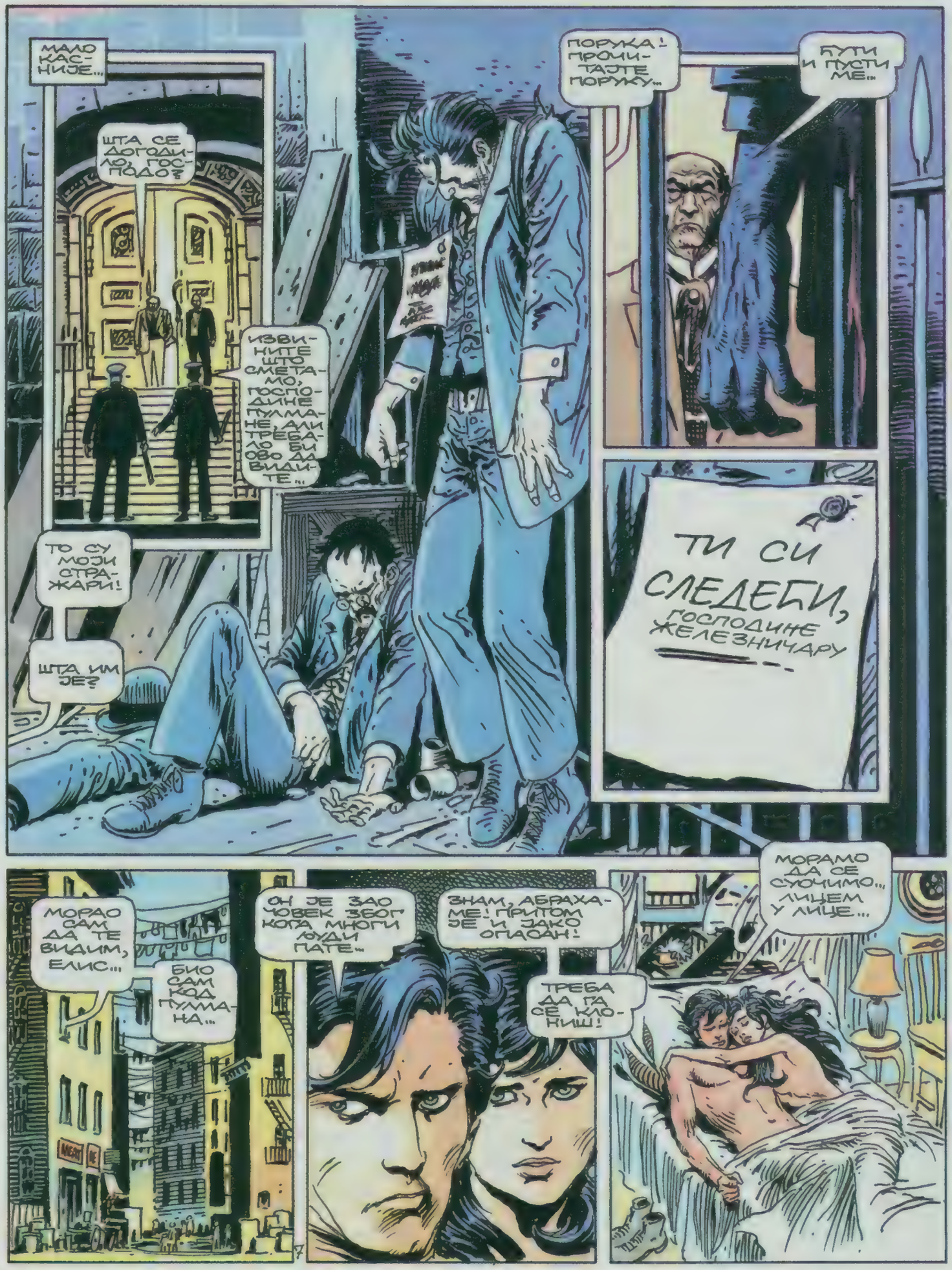
МАЛО КАСНИЈЕ...
ШТА СЕ ДОГОДИЛО, ГОСПОДО?
ИЗВИНИТЕ ШТО СМЕТАМО, ГОСПОДИНЕ ПУЛМАНЕ, АЛИ ТРЕБАЛО БИ ОВО ДА ВИДИТЕ...
ТО СУ МОЈИ СТРАЖАРИ!
ШТА ИМ ЈЕ?
ПОРУКА! ПРОЧИТАЈТЕ ПОРУКУ...
БУТИ И ПУСТИ МЕ...
ТИ СИ СЛЕДЕЋИ, ГОСПОДИНЕ ЖЕЛЕЗНИЧАРУ
МОРАО САМ ДА ТЕ ВИДИМ, ЕЛИС...
БИО САМ КОД ПУЛМАНА...
ОН ЈЕ ЗАО ЧОВЕК ЗБОГ КОГА МНОГИ ЉУДИ ПАТЕ...
ЗНАМ, АБРАХАМЕ! ПРИТОМ ЈЕ И ЈАКО ОПАСАН!
ТРЕБА ДА ГА СЕ КЛОНИШ!
МОРАМО ДА СЕ СУОЧИМО... ЛИЦЕМ У ЛИЦЕ...

КАСНИМ НА ПОСАО, АВРАХАМЕ! ЗБОГ ПЕТНАЕСТ МИНУТА, БЛЕЈК ЋЕ МИ УЗЕТИ ПОЛА НАДНИЦЕ!
ХВАЛА НА СВЕМУ, ЕЛИС!
ХОЋЕМО ЛИ СЕ КАСНИЈЕ ВИДЕТИ?
ПОКУШАЋУ!
ЛЕТО У ГРАДУ ЈЕ САСВИМ ДРУКЧИЈЕ ОД ОНОГ НА СЕЛУ...
И ВАЗДУХ ДРУГАЧИЈЕ МИРИШЕ...
ИДЕМ ДО ШИДИЈА!
ДОБРО ЈУТРО! НАДАМ СЕ ДА НЕ СМЕТАМ...
FREE
САМО УЂИ, ДВИ! МЕЂУ СВОЈИМА СИ!
НАРЕДНИК МЕЛИ ЈЕ ДОШАО ДА НАС ОБАВЕСТИ О ТОМЕ ДА ЈЕ ПУЛМАН ДОБИО ПРЕТЊУ!
ДВА ЊЕГОВА МОМКА СУ УБИЈЕНА! ЧОВЕКУ ПУЛМАНОВОГ УГЛЕДА НЕ ПРИЛИЧЕ ОВАКВЕ СТВАРИ...
ИДЕМ ВЕЧЕРАС КОД ЊЕГА...
КАСНИЈЕ...
ЗНАТЕ ЛИ ШТА СЕ СИНОЋ ДОГОДИЛО, ШИДИ?
ДА! СТРАШНО! НЕМА ОПРАВДАЊА ЗА ТАКО НЕШТО!
ЗВАО САМ ТЕ ЈЕР СЕ БОЈИМ ДА ИМАМО ГУЈУ У НАШИМ РЕДОВИМА!
ШТА?
КО... КО БИ ТО БИО?

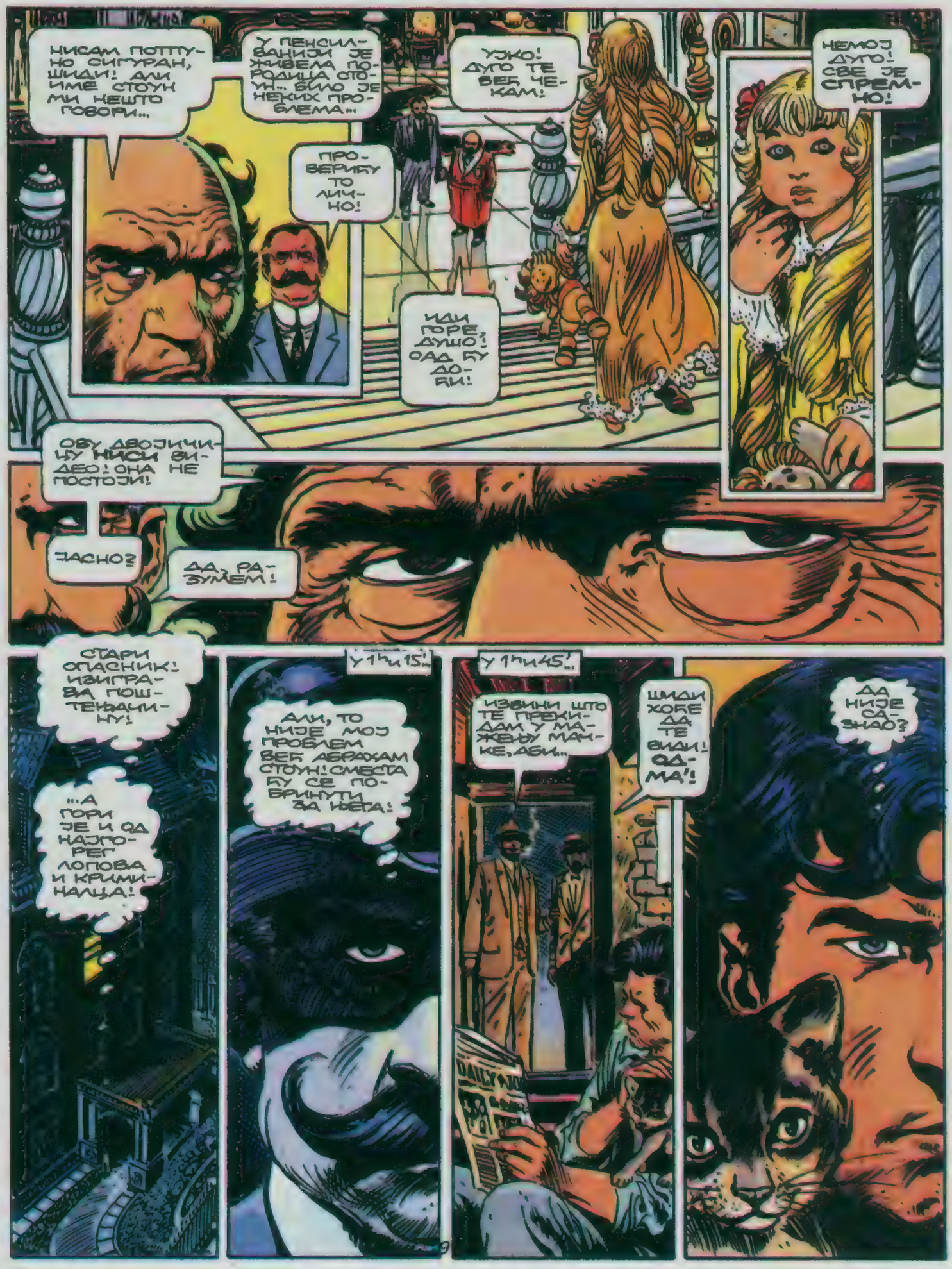
НИСАМ ПОТПУНО СИГУРАН, ШИДИ! АЛИ ИМЕ СТОУН МИ НЕШТО ГОВОРИ...
У ПЕНСИЛВАНИЈИ ЈЕ ЖИВЕЛА ПОРОДИЦА СТОУН... БИЛО ЈЕ НЕКИХ ПРОБЛЕМА...
ПРОВЕРИЋУ ТО ЛИЧНО!
ИДИ ГОРЕ, ДУШО! ОДАТУ ЋУ ДОЋИ!
УЖКО! ДУГО ТЕ ВЕЋ ЧЕКАМ!
НЕМОЈ ДУГО! СВЕ ЈЕ СПРЕМНО!
ОВУ ДВОЈИЧИЦУ НИСИ ВИДЕО! ОНА НЕ ПОСТОЈИ!
ЈАСНО?
ДА, РАЗУМЕМ!
СТАРИ ОПАСНИК! ИЗИГРАВА ПОШТЕЊАЧИНУ!
...А ГОРИ ЈЕ И ОД НАЈГОРЕГ ЛОПОВА И КРИМИНАЛЦА!
У 17Ч 15'...
АЛИ, ТО НИЈЕ МОЈ ПРОБЛЕМ ВЕЋ АБРАХАМ СТОУН! СМЕСТА ЋУ СЕ ПОБРИНУТИ ЗА ЊЕГА!
У 17Ч 45'...
ИЗВИНИ ШТО ТЕ ПРЕКИДАМ У МАЖЊУ МАНКЕ, АБИ...
ШИДИ ХОЋЕ ДА ТЕ ВИДИ! ОДМА!
ДА НИЈЕ САЗНАО?

МАЈК И ЊУ КАЖУ ДА ЈЕ ШИДИ НА КРОВУ, СА СВОЈИМ ГОЛУБОВИМА!
CAVE
УХ! АЛ' ЈЕ ВРУЋЕ! ДОБРО ЈЕ ШТО НИСАМ ПОНЕО ШЕШИР И ЗАКНУ! СИГУРНО ЈЕ И ХЕРМАН С ГАЗДОМ!
МОРАЋЕМО СЕ СУОЧИТИ...
АХ! СТИГАО СИ, АВИ! ОДЛИЧНО! ЗНАО САМ ДА ЋЕМО СЕ ОВДЕ СРЕСТИ!
НА КРОВУ ЈЕ МАЛО СВЕЖИЈЕ, ЈЕ ЛИ?
ОВО СУ СТВАРНО ПОСЕБНЕ ПТИЦЕ! ДЕЛИКАТЕС!
ТЕШКО СЕ НАБАВЉАЈУ ПЕЧЕНИ ГОЛУБОВИ, АЛИ СВЕ СЕ ЗА ЗЕЛЕМБАЋЕ МОЖЕ КУПИТИ!
ИГРАШ НЕКУ ИГРУ, АВИ, А ЈА НИСАМ УПОЗНАТ СА ПРАВИЛИМА!
ЗНАМ ДА ТИ ЈЕ ПУЛМАН УНИШТИО ПОРОДИЦУ, АЛИ ТУ НИЈЕ БИЛО НИЧЕГ ЛИЧНОГ! РАДИЛО СЕ О ПОСЛУ!
УШАО СИ У МОЈУ ОРГАНИЗАЦИЈУ С ЛАЖНИМ НАМЕРАМА!
ГОТОВО ЈЕ, АВРАХАМЕ! ХЕРМАН ЋЕ ТО ЗАУВЕК ОКОНЧАТИ! НЕ ПОКУШАВАЈ ДА ПОБЕГНЕШ...
ТИ И ОВАЈ ГОЛУБ ИМАТЕ ИСТЕ ШАНСЕ!
KRIK
10

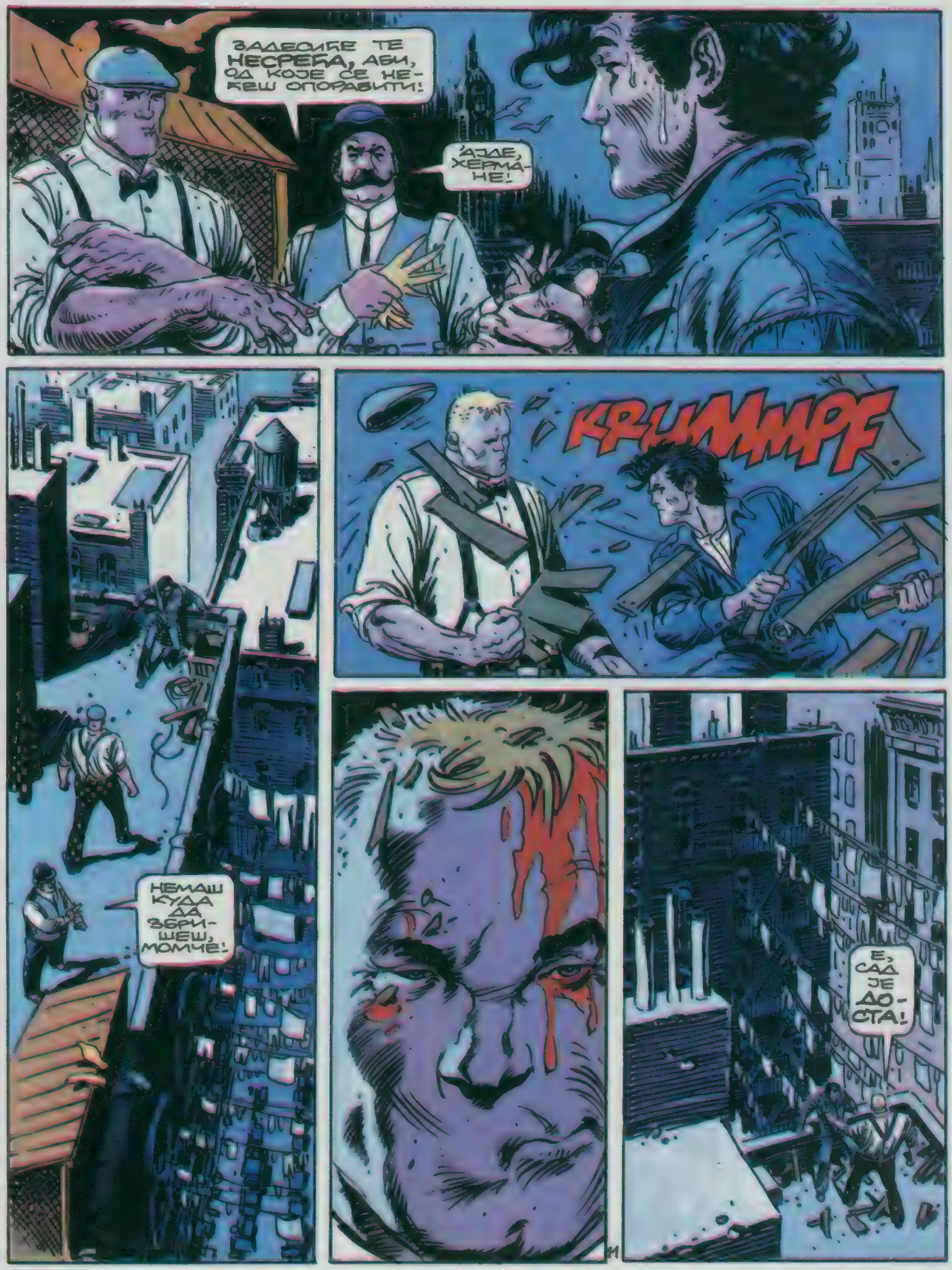
ЗАДЕОЛКЕ ТЕ НЕСРЕЋА, АБИ, ОД КОЈЕ СЕ НЕКЕШ ОПОРАВИТИ!
ЂАВО, ХЕРМА-НЕ!
НЕМАШ КУДА ДА ЗБРИ-ШЕШ, МОМЧЕ!
КРИЈАММРФ
Е, САД ЈЕ ДО-СТА!

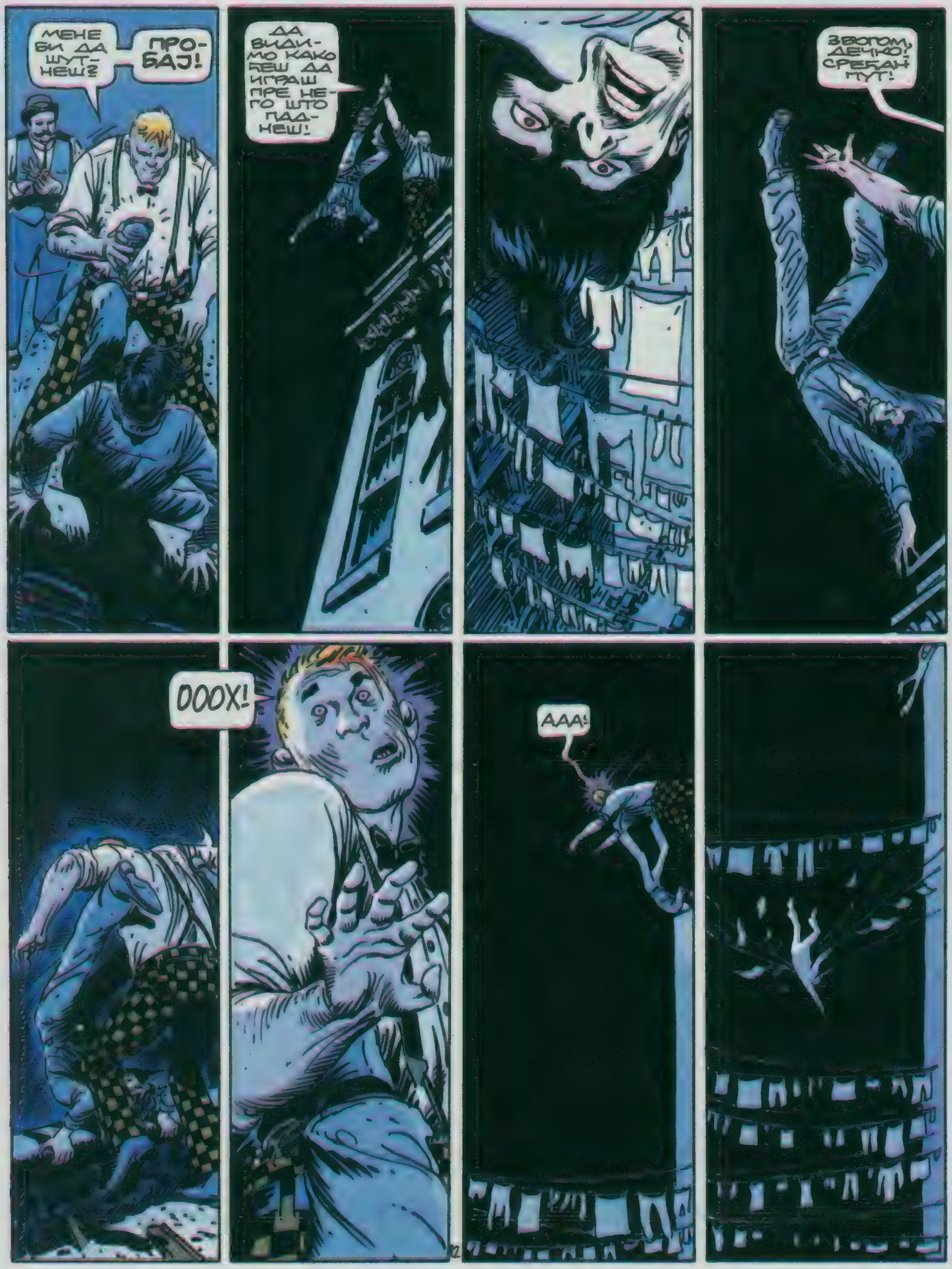
МЕНЕ БИ ДА ШУТНЕШ?
ПРОБАЈ!
ДА ВИДИМО КАКО ЋЕШ ДА ИГРАШ ПРЕ НЕГО ШТО ПАДНЕШ!
ЗВОТОМ, ДЕЧКО! СРЕЋАН ПУТ!
ООХ!
ААА!

ХЕРМАН СЕ ЗАУСТАВИО ДВАДЕСЕТАК МЕТАРА НИЖЕ...
...У ЂУБРИШТУ И ПРЉАВШТИНИ, ТАМО ГДЕ ЈЕ И ПРОВЕО ЖИВОТ...
МРТАВ ЈЕ! КО БИ РЕКЬ ДА ЈЕ ТО МОГЛО ДА СЕ ДЕСИ!
АЛИ, ИЗ ОВОГ СЕ НЕБЕШ ИЗВУЋИ! И ТИ ЋЕШ ДОЛЕ!
МУЊЕ СУ СЕ ПРОЛАМАЛЕ КРОЗ НОЋ. ПОЧЕО ЈЕ ПЉУСАК...
АБРАХАМ СЕ САГНУО И ЈЕДВА УСПЕО ДА СЕ ЗАДРЖИ...

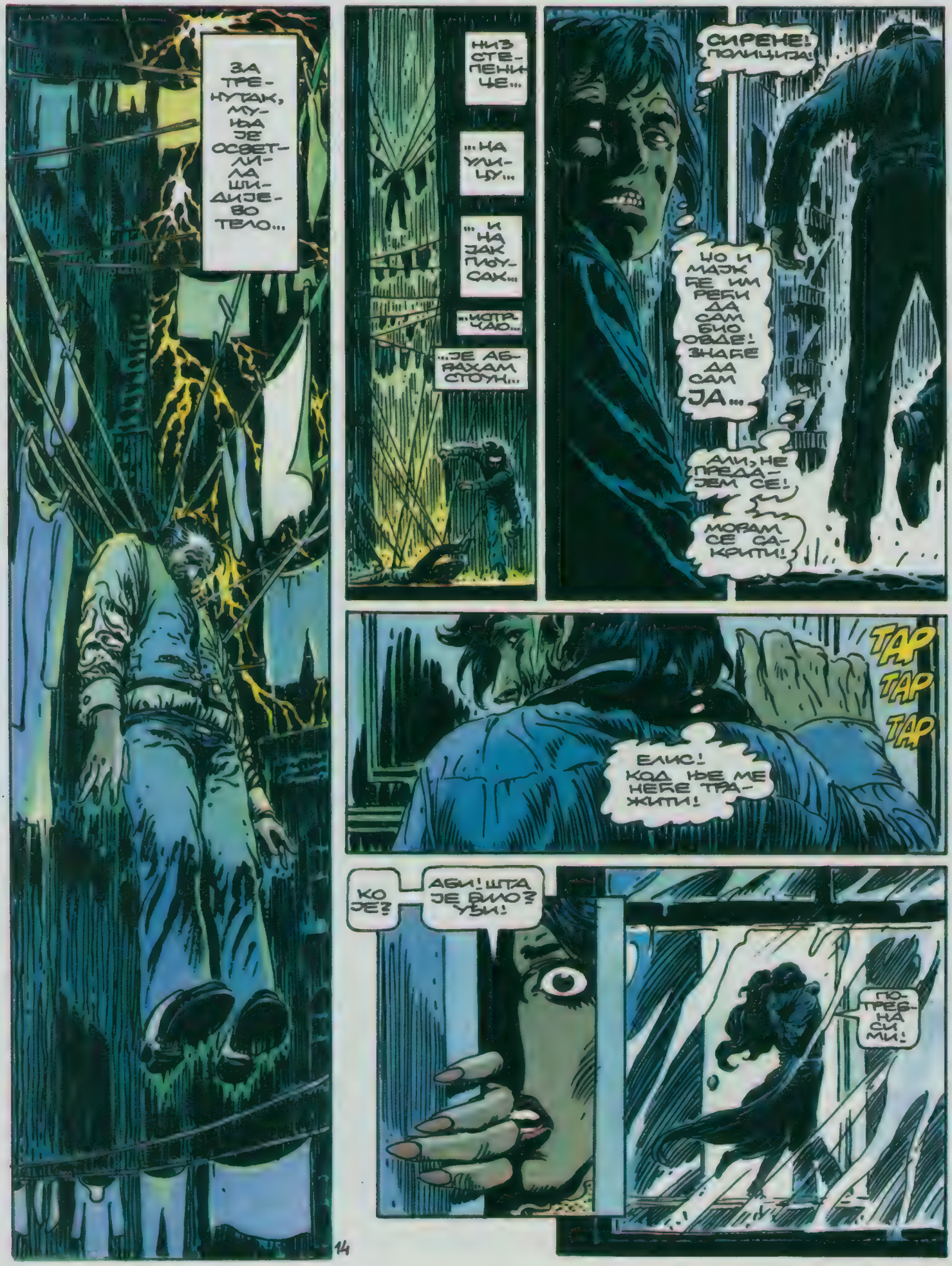
ЗА ТРЕНУТАК, МУЊА ЈЕ ОСВЕТЛИЛА ШИДИЈЕВО ТЕЛО...
НИЗ СТЕПЕНИЦЕ...
...НА УЛИЦУ...
...И НА ЈАК ПЉУСАК...
...ИСТРЧАО...
...ЈЕ АБРАХАМ СТОУН...
СИРЕНЕ! ПОЛИЦИЈА!
ЧО И МАЈК ЋЕ ИМ РЕЋИ ДА САМ БИО ОВДЕ! ЗНАЋЕ ДА САМ ЈА...
АЛИ, НЕ ПРЕДАЈЕМ СЕ!
МОРАМ СЕ САКРИТИ!
ТАР ТАР ТАР
ЕЛИС! КОД ЊЕ МЕ НЕКЕ ТРАЖИТИ!
КО ЈЕ?
АБИ! ШТА ЈЕ БИО? УЂИ!
ПОТРЕБНА СИ МИ!

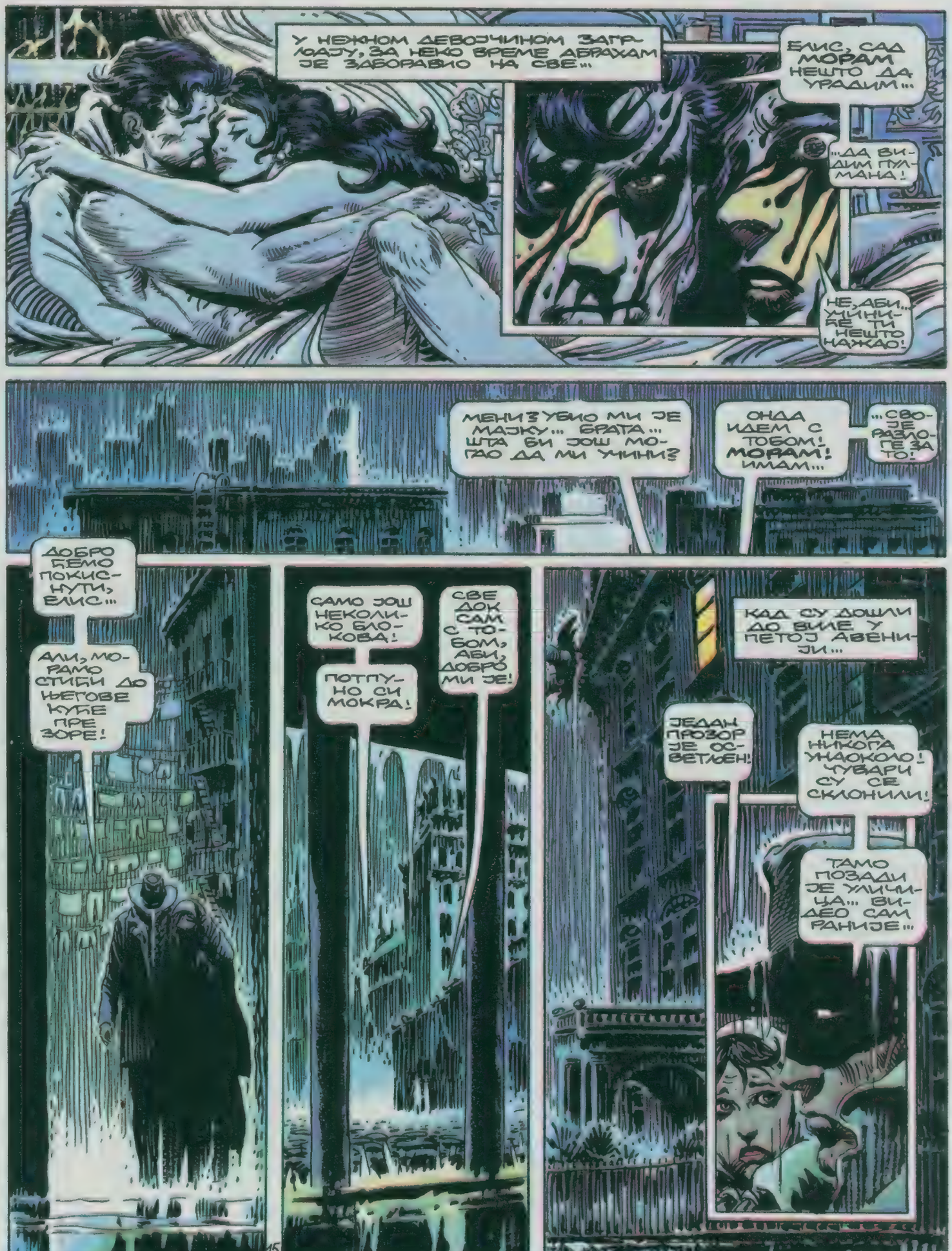
У НЕЖНОМ ДЕВОЈЧИНОМ ЗАГРЉАЈУ, ЗА НЕКО ВРЕМЕ ДАВРАХАМ ЈЕ ЗАБОРАВИО НА СВЕ...
ЕЛИС, САД МОРАМ НЕШТО ДА УРАДИМ...
...ДА ВИДИМ ГУЛМАНА!
НЕ, АБИ... УЧИНИЋЕ ТИ НЕШТО НАЖАО!
МЕНИ ЈЕ УБИО МИ ЈЕ МАЈКУ... БРАТА... ШТА БИ ЈОШ МОГАО ДА МИ УЧИНИ?
ОНДА ИДЕМ С ТОБОМ! МОРАМ! ИМАМ...
...СВОЈЕ РАЗЛОГЕ ЗА ТО!
ДОБРО ДЕМО ПОКИСНУТИ, ЕЛИС...
АЛИ, МОРАМО СТИЋИ ДО ЊЕГОВЕ КУЋЕ ПРЕ ЗОРЕ!
САМО ЈОШ НЕКОЛИКО БЛОКОВА!
ПОТПУНО СИ МОКРА!
СВЕ ДОК САМ С ТОБОМ, АБИ, ДОБРО МИ ЈЕ!
КАД СУ ДОШЛИ ДО ВИЛЕ У ПЕТОЈ АВЕНИЈИ...
ЈЕДАН ПРОЗОР ЈЕ ОСВЕТЉЕН!
НЕМА НИКОГА УНАОКОЛО! ЧУВАРИ СУ СЕ СКЛОНИЛИ!
ТАМО ПОЗАДИ ЈЕ УЛИЧИЦА... ВИДЕО САМ РАНИЈЕ...

ПАЗИ, ЕЛИС! ШИЉЦИ НА ОГРАДИ СУ ОШТРИ!
УЋИ ЋЕМО КРОЗ ОНАЈ ПРОЗОР!
ИДЕМО!
НЕ ВЕРУЈЕМ ДА НАС ЈЕ НИКО ЧУО КАД СМО РАЗБИЛИ БРАВИЦУ!
БОЈИМ СЕ, АБРАХАМЕ!

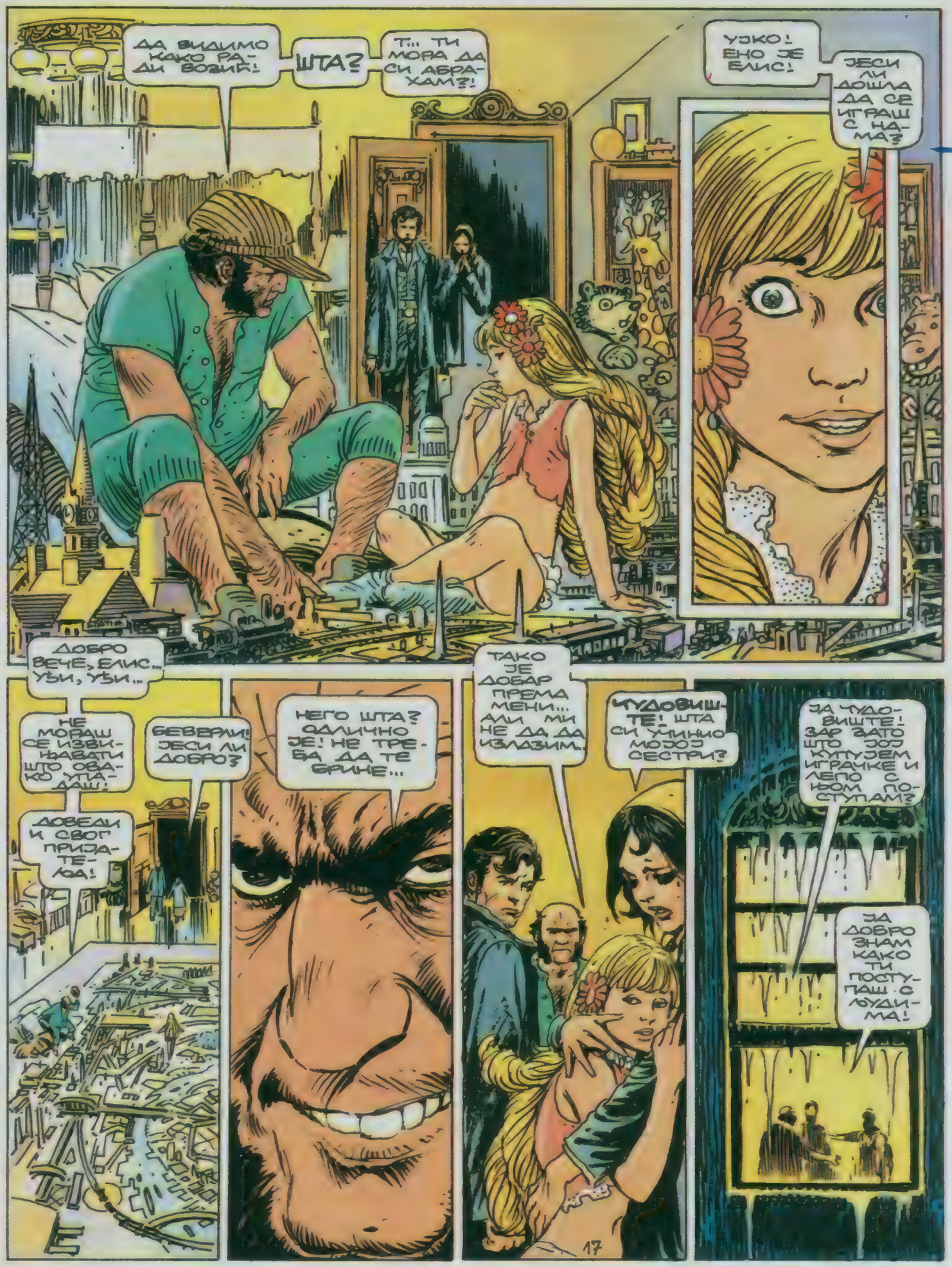
ДА ВИДИМО КАКО РАДИ ВОЗИЋ!
ШТА?
Т... ТИ МОРА ДА СИ АБРАХАМ?!
УЖКО! ЕНО ЈЕ ЕЛИС!
ЈЕСИ ЛИ ДОШЛА ДА СЕ ИГРАШ С НАМА?
ДОБРО ВЕЧЕ, ЕЛИС... УЂИ, УЂИ...
НЕ МОРАШ СЕ ИЗВИЊАВАТИ ШТО ОВАКО УПАДАШ!
ДОВЕДИ И СВОГ ПРИЈАТЕЉА!
БЕВЕРЛИ! ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
НЕГО ШТА? ОДЛИЧНО ЈЕ! НЕ ТРЕБА ДА ТЕ БРИНЕ...
ТАКО ЈЕ ДОБАР ПРЕМА МЕНИ... АЛИ МИ НЕ ДА ДА ИЗЛАЗИМ.
ЧУДОВИШТЕ! ШТА СИ УЧИНИО МОЈОЈ СЕСТРИ?
ЗА ЧУДОВИШТЕ! ЗАР ЗАТО ШТО ЈОЈ КУПУЈЕМ ИГРАЧКЕ И ЛЕПО С ЊОМ ПОСТУПАМ?
ЗА ДОБРО ЗНАМ КАКО ТИ ПОСТУПАШ С ЉУДИМА!
17

ЗНАМ ЈА ЗА ТВОЈ СПОРАЗУМ СА ВЛЕЈКОМ!

ЈА КОД ЊЕГА РАДИМ!

„ЗА ДВАНАЕСТ ЧАСОВА, ПЛАЋА НАМ СВЕГА ДВАДЕСЕТ ПЕТ ЦЕНТИ!

ВИДЕЛА САМ КАКО ВЛЕЈК БИРА СВОЈЕ БУДУЋЕ РАДНИЦЕ...

ЗАПОШЉАВА НАС САМО ИЗ ЈЕДНОГ РАЗЛОГА... ДА БИСМО РАДИЛЕ ДАН И НОЋ...

КРИВА САМ ЗБОГ ТОГА ШТО САМ СЕСТРУ ДОВЕЛА У ТУ РАДИОНИЦУ... АЛИ НОВАЦ НАМ ЈЕ БИО ПОТРЕБАН...

ТАДА СИ ЈЕ ВИДЕО...

УЗЕО СИ ЈЕ ЗА РУКУ И ИЗВЕО... МИ НЕМАМО НИ ОЦА НИ МАЈКЕ... ЗА САМ КРИВА...

ТИ СИ ПРАВИ ЂАВО, ПУЛМАНЕ! УНИШТИО СИ И МОЈ И ДЕВОЈЧИЦИН ЖИВОТ!

ДРЖИШ ЈЕ ТУ ВЕЋ ДВА МЕСЕЦА...
КАКО МОЖЕШ... ОНА ЈЕ ЈОШ ДЕТЕ...
СМИРИ СЕ... НИШТА ЈОЈ НИСАМ УЧИНИО! ЛЕПО САМ ЈЕ ХРАНИО И УГАЂАО ЈОЈ...
...А ОНА МИ ЈЕ НА ТОМЕ ЗАХВАЛНА!
ОДВРАТАН СИ!
ТВОЈА СЕСТРА МИ ТО НИКАД НЕ БИ РЕКЛА!
ДОСТА ПРИЧЕ, ЖЕЛЕЗНИЧАРУ! У ПЕНСИВАНИЈИ ЛЕЖЕ ДВА ГРОБА... ТВОЈИ ЉУДИ СУ У ЊИХ СМЕСТИЛИ МОЈУ МАЈКУ И БРАТА!
ВРЕМЕ ЈЕ ДА ТО ГИАТИШ!
А КОМЕ ТРЕБА ДА ГИАТИМ? ТЕБИ, БАЛАВЧЕ?
ЗА САТ ЋЕ СВАНУТИ И МОЈИ ЧУВАРИ ЋЕ ДОЋИ ПО...
...ВАША ТЕЛА!
ОВАЈ РЕВОЛВЕР ЈЕ МАЛИ... АЛИ ПРЕЦИЗАН!
ДОСТА! ЗИКОВЋЕ!
ЕЛИС! НЕМОЈ!
BANG
BANG
BANG

ОСТАВИ МЕ, АБРАХАМЕ!
ЕЛИС!
ГОТОВО ЈЕ!
Б... БРИНИ СЕ О БЕВЕРЛИ!
НЕ! НЕКУ ДА ИДЕМ! НЕКУ ДА ОСТАВИМ СЕСТРУ!
МОРАШ! СМЕСТА!

ДРЖИ СЕ ЧВРСТО УЗ МЕНЕ! СВИЋЕ!
КИША ЈЕ СТАЛА!
МАЛО ЈЕ СВЕЖИЈЕ!
ДОБРО ЈЕ.. НЕМА ВИШЕ ЖЕГЕ.
ЕЛИС.. ДА ЛИ ЈЕ...
ЈЕСТЕ, БЕВЕРЛИ! НЕМА ЈЕ ВИШЕ...
ЗА САМ ОТАЦ МАЈКЛ, А ОВО ЈЕ СЕСТРА КЛАРИСА!
ШТА ТРЕБА?
ОЧЕ, ОВА ДЕВОЈЧИЦА...
... НЕМА НИКОГА! ПРОПАТИЛА ЈЕ МНОГО ВИШЕ НЕГО ШТО МОЖЕТЕ ПРЕТПОСТАВИТИ... ЈА НЕ МОГУ ДА БРИНЕМ О ЊОЈ!
РАЗУМЕМ...
МИ ЋЕМО ЈЕ ПРИХВАТИТИ!

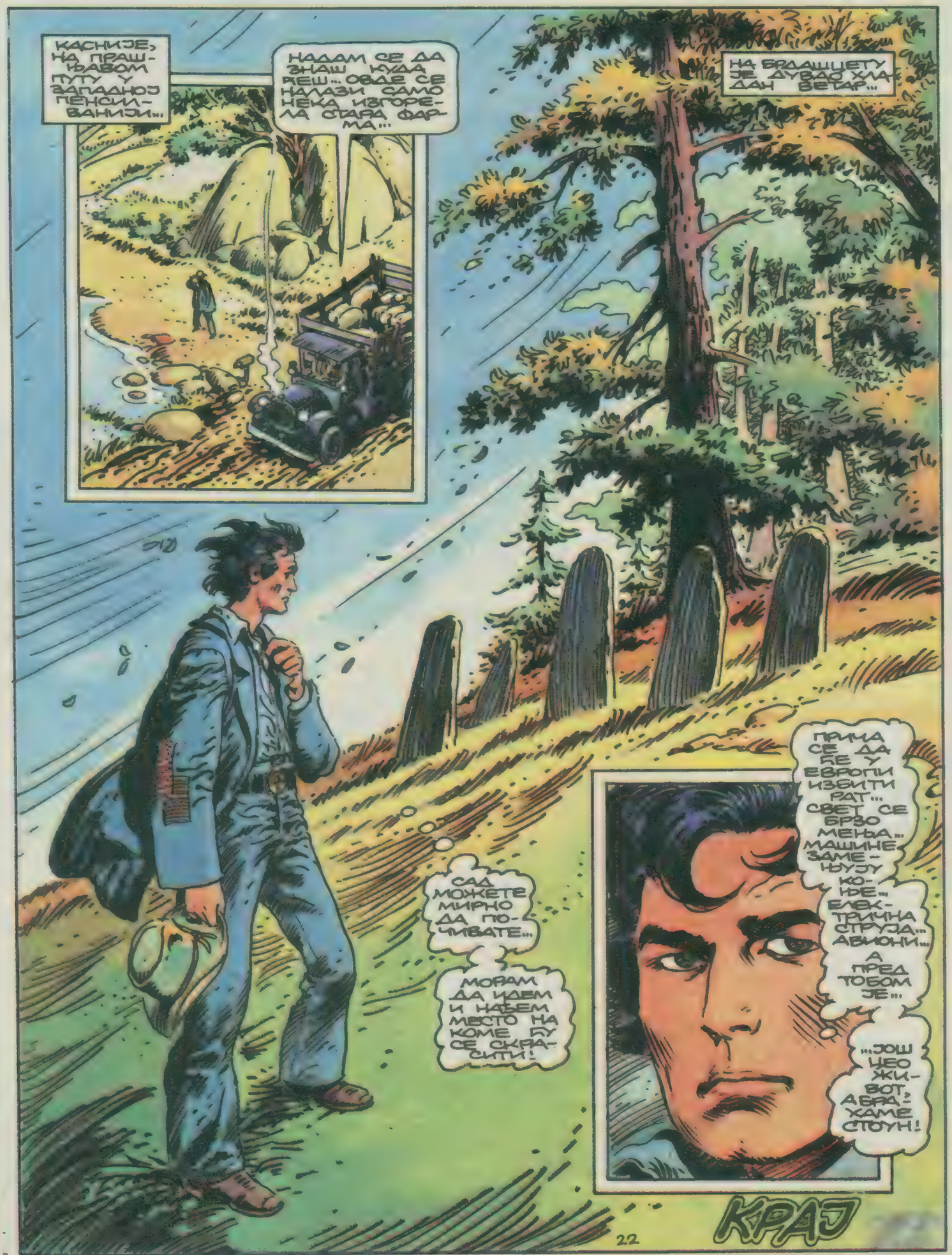
КАСНИЈЕ, НА ПРАШЊАВОМ ПУТУ У ЗАПАДНОЈ ПЕНСИЛВАНИЈИ...
НАДАМ СЕ ДА ЗНАШ КУДА РЕШ... ОВДЕ СЕ НАЛАЗИ САМО НЕКА ИЗГОРЕЛА СТАРА ФАРМА...
НА ВРДАШЦЕТУ ЈЕ ДУВАО ХЛАДАН ВЕТАР...
ПРИЧА СЕ ДА ЋЕ У ЕВРОПИ ИЗБИТИ РАТ... СВЕТ СЕ БРЗО МЕЊА... МАШИНЕ ЗАМЕЊУЈУ КОЊЕ... ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА... АВИОНИ... А ПРЕД ТОБОМ ЈЕ...
...ЈОШ ЦЕО ЖИВОТ, АВРАХАМЕ СТОУН!
САД МОЖЕТЕ МИРНО ДА ПОЧИВАТЕ...
МОРАМ ДА ИДЕМ И НАЂЕМ МЕСТО НА КОМЕ ЋУ СЕ СКРАСИТИ!
КРАЈ
22

ПРИЧА О ШЛЕМУ

ЛОНАЦ ГЛАВУ ЧУВА

Нови шлем у америчкој војсци удобнији је и сигурнији од оног који се носио у Другом светском рату. Једино је невоља што личи на онај какав су имале Хитлерове трупе

1918. ГОДИНА

Фотографије америчких трупа које су се појавиле након муњевите инвазије на Гренаду у новембру 1983. године биле су изненађење велико колико и сама инвазија. Слике 82. ескадрона приказивале су војнике са „gull winged" шлемовима и подсетиле на немачки Вермахт. Од када то амерички војници личе на бившу СС војску? Преко ноћи је један од основних делова војне опреме постао ствар од јавног и политичког интереса, а пажњу јавности побудио је и случај када је неколико сандука нових шлемова отпремљено за Либан где су амерички маринци одбили да их носе из истих разлога.

Као и за већину историјских изненађења, међутим, било је довољно упозорења и пре тога, за свакога ко је иоле обраћао пажњу. Слике „теутон" стилизованог шлема направљеног од слоја синтетичких материјала кевлар појављивале су се у штампи од када су почеле пробе на терену 1976. године. Међутим, само неколико посматрача је запазило, а још мање се сећало, да је садашњи контроверзни модел готово истоветна копија шлема који је армија САД једном већ одбила 1917. године.

Идеја аустралијског разбојника

Историја шлемова и личне оклопне заштите стара је колико и само ратовање, а било је и случајева када су велики уметници света уједно били и дизајнери опреме и оружја. Микеланђело, Леонардо, Рафаело, Донателo, Холбајн допринели су својим талентом развитку личне оклопне опреме. И тада, као и сада, оклопници су покушавали да направе равнотежу између потребе за заштитом и потребе да буду успешни у нападу.

До 16. века тежина оклопа порасла је на 30 kg па је постало готово немогуће да командири који их носе ударе онолико пута колико је подразумевао њихов положај и дужност. Обични војници имали су једноставније решење. Ценећи више удобност и сопствену сигурност, а и већу покретљивост, почели су да одбацују своје оклопе.

Један од неколицине заговорника личне оклопне заштите у 19. веку био је чувени аустралијски разбојник Нед Кели који је носио комбинацију шлема и штитника за прса направљену од старих делова плуга. Опрема је тежила 45 килограма, али му је омогућавала готово потпуну заштиту. Ухваћен је тек након што је погођен у ногу. Али, велике нације не воле да краду идеје од хајдука и разбојника, па је у предвечерје Првог светског рата најближа ствар данашњем шлему била немачка „pickelhaube" налик на планинарску шиљату капицу и направљена од тешке штављене коже. Наука о заштитној опреми, по речима Башфорада Дина, стручњака за војну опрему, била је мртво слово на папиру.

Француски генерал Адриан стајао је поред пољске болнице у првим данима започетог рата гледајући реку жртава и рањених на западном фронту када је угледао француског војника на носилима који је чудом преживео хитац у главу. „Имао сам среће. Имао сам металну чинију испод шешира и она ми је спасла живот". Ово је генералу дало идеју и за кратко време француски војници у првим борбеним редовима били су опремљени са „casque Adrian" направљеним од одливака који су коришћени за шлемове ватрогасаца.

Убрзо су и Британци имали своју верзију шлема, такозвани „porridge-bowl" који је остављао велики део главе незаштићен, али је имао шири обод који је помогао да се људи у роововима заштите од обрушавања. Немци су врло брзо усавршили њихове шлемове који су били сасвим особени и одговарали су сврси, па је између два рата један од СС официра запазио да „савршенство облика и најпрефињенији изглед који је био створен у Немачкој није дошао из неког уметничког атељеа, већ је то управо челични шлем".

Када су Сједињене Државе ушле у рат, неколико дизајнера прогласило је немачки дизајн шлемова најбољим па су

1941. ГОДИНА

1983. ГОДИНА

предложили сличан шлем и за америчке трупе. Но, француска врховна команда, плашећи се невоља око распознавања на бојишту, одбила је да их прихвати тако да су САД почеле да копирају британски модел. Упркос свим његовим манама, шлем је убрзо стајао на располагању. Био је јевтин за производњу, што је веома важно за дугорочно планирање јер је потреба за шлемовима до јануара 1919. године ишла до цифре од шест милиона.

Победио је „фриц"

„Челични лонац" са којим смо се упознали 1941. године и који је коришћен током Другог светског рата, затим и у рату у Кореји и Вијетнаму, састојао се из два дела – лаке ивице која је покривена тешким металним делом. Може се рећи да су амерички војници заволели „челични лонац". Ујутро им је био посуда за бријање, по подне лонац за кување, ноћу јастук, у међувремену очајнички потребан у рову.

Иако је било војника који нису веровали да им шлем може бити било каква заштита и који су их скидали са главе за време борби да би могли брже и боље да се срећу, остали су били врло пажљиви према овом драгоценом делу опреме.

Ако приче оставимо по страни могу да се поставе озбиљна питања у вези са америчким шлемовима још од Првог светског рата. Постоје процене да се 75 одсто жртава савезничке војске у току тог рата могло избећи ношењем одговарајућих шлемова и оклопа за тело. Војни стручњаци тврде такође да је 15.000 живота могло да се спасе у Вијетнаму да су се носили одговарајући заштитни појасеви и бољи шлемови. Али, војска је увек у страху да ће јој нападачке особине бити ослабљене ако се нагласи заштитна улога.

Од 1976. године војска је почела са теренским пробама пројекта „Кевлар" вредног 3,5 милиона долара. Стручњаци који су радили на овом пројекту тврде да су истраживања почели без предрасуда о савршеном облику шлема. „Узели смо у обзир чиниоце о сврсисходности који се могу очекивати од шлема и његове улоге, па нека испитивања одлуче о облику".

Тако је истраживачки тим почео са заштитном улогом – па је на почетку шлем тежак 7 kg покривао целу главу. Затим су уклоњени одређени делови од идеалног заштитног облика да би се омогућило осматрање са стране, боља чујност и већа покретљивост, док се није дошло до компромиса између заштитне улоге и офанзивне корисности шлема. Тако се десило да облик буде изненађујуће сличан оном који су носили Хитлерови војници, па је шлем одмах добио надимак „фриц".

Једно од мањих разочарања са „кевлар" шлемом јесте то да је требало да буде лакши него његов претходник „челични лонац", али просечна тежина му је око 1,4 kg. Међутим, његов погодан облик надокнађује његову тежину. Овалан облик „челичног лонца" стоји око 5 центиметара изнад војникове главе, док равна површина новог шлема више одговара људској лобањи и само је нешто више од једног центиметра изнад главе. Због тога се „кевлар" шлем знатно мање помера и много је удобнији и лакши за ношење.

Војска је испитала овај шлем и у нешто „лакшем" издању, али пошто војници нису ни примећивали разлику, остало се при „тежој" варијанти која је пружала већу заштиту. „Кевлар" се израђује у три различите величине док је за стари шлем важило правило – једна величина пристаје свима. Просечна цена је 91,86 долара по комаду, па се сматра врло јевтиним.

Мало се страховало шта ће јавност рећи зато што амерички војници сада подсећају на бивше нацистичке трупе, али војни стручњаци естетику стављају у други план. Нови модел је, на пример, спасао Брента Тејлора који је директно био погођен у главу метком из калашњикова. Чак и ако бивши војници и ратници жале за вишенаменским „челичним лонцем", нова војска то не чини. Као што је један официр рекао: „Можда нећете моћи да се обријете уз помоћ 'кевлар' шлема, али ћете, захваљујући њему, остати живи да се обријете у нечем другом".

ЈАЧИ ОД ХИЉАДУ НЕВОЉА

ОТАЦ ХРАБРОСТ ПРОТИВ МИСТЕР ПЕХА

Амерички бициклистички ас Грег Лемонд у две сезоне преболео је рањавање из пушке, пуцање слепог црева, преломе кључне кости и ноге, тешку повреду леђа и тријумфално се вратио на сам врх светског бициклизма

Грег Лемонд најчешће вози у жутој мајици, резервисаној за најбољег возача у каравану

Када је 20. априла 1987. године вест о несрећи у лову код Сакраменто обишла свет, чинило се да је каријера Грега Лемонда заувек прекинута. Четрдесет комада крупне сачме сасуо је из двоцевке, и то из непосредне близине, Лемонду у леђа његов зет, наравно из чисте непажње. Водећи бициклиста света отпремљен је, обливен крвљу, у болницу.

Бициклистички свет је већ оплакао ако не Грега Лемонда онда његову каријеру у којој су најблиставији успеси биле победе на трци „Око Колорада" (1981), „Трци нада" (1982), Светском првенству професионалаца у Алтернхајну у друмској вожњи (1983), најславнијој професионалној трци на свету „Око Француске" (1986) и ништа мање важна друга места са светских првенстава 1982. и 1985. и трке „Око Француске" 1985.

Несрећа никад не долази сама

Ас који је претио да засени великане светског бициклизма какви су били Меркс, Анкетил или Ино, не само по резултатима, већ и по понашању за то време водио је нову велику битку, али јасно је било да те 1987. неће моћи на бицикл. Лемонду то, изгледа, није било јасно. Када се друмовима Француске кретао караван „Тур д'Франса" на коме је требало да брани победу из 1986, дакле само два месеца после рањавања, Лемонд је сео на свој бицикл и кренуо на тренинг уобичајеном рутом на Хајвеју – број 6.

„Тур д'Франс" је пропустио, али желео је на Светско првенство. Стегао је зубе и упорно окретао педале, све док му није пукло слепо црево!

Сезона 1987. за Лемонда је била завршена, а у следећој за коју је, лежећи у болницама, сковао толико планова заслужио је титулу „Мистер пех". Најпре је сломио кључну кост, а после месец дана, вративши се бициклизму, доживео тешку повреду леђа. На срећу, кичма му је била само нагњечена и после успешног опоравка вратио се на друм да би – сломио ногу. Тада су га чак и они који су веровали у његову снагу и упорност, и прижељкивали његов повратак, отписали. И газде „PDM", његове екипе у коју је прешао 1988. после четири сезоне у „Рено-Житану"

У модн су „тематски" уређена купатила, једна од варијација на тему „1001 ноћи"

ИДЕАЛНО МЕСТАШЦЕ ЗА ЖУРКУ? КУПАТИЛО!

Американци су осамдесете (овог века) провели опседнути уређењем кухиње. Пошто су на то утрошили милијарде долара, сада су се преселили неколико врата даље низ ходник, до купатила која су преко ноћи постала места за одмор, рекреацију и примање гостију.

Купатила новог стила по правилу су бар двоструко пространија од бивших, што ће рећи да у њих комотно, поред Ње и Њега, могу да се сместе породични пас, остали чланови домаћинства и још покоји гост.

У њима се држе справе за (телесно) вежбање, телевизори (што зидни, што на окретним постољима). Стакло на туш кабинама ређе је обично, мутно, а чешће обојено или витраж. Осветљење је готово обавезно халогено. Камини нису обавезни, али се сматрају за сасвим згодан унутрашњедекоратерски детаљ. Чајне кухињице са уграђеним фрижидерима и мик-

„Z" на Лемондовом дресу, узето из популарног стрипа о „Зороу", можда ће у новој сезони постати знак Лемондове освете

и две у „Ла ви клеру", мислили су да су остали без првог возача и потражили замену...

Међутим, Лемонд се вратио на друм у току 1989. и то тријумфално. У дресу екипе „Z" (сећате ли се филма Косте Гавраса „Z још живи") други пут побеђује на „Тур д'Франс" и у Шамберију на Светском првенству у рулет-трци дугој 262 километра осваја други пут титулу светског шампиона испред најбољег спринтера Истока, бившег совјетског аматера Коњишева и чувеног Ирца Келија. Лемонд је поново у седлу, а уговор са екипом „Z", чији је спонзор позната француска дечија конфекција, доноси му 1.700.000 долара годишње на име плате плус премије.

На Лемонда поново сви рачунају као на возача број 1 и он то заиста и јесте. То је и 1990. године када трећи пут побеђује на „Тур д'Франс". Од своје екипе добио је, по уговору, 300.000 долара премију и два милиона франака од организатора трке.

– Тај новац нећу ставити на свој рачун, већ ћу га поделити са друговима из екипе – потврдио је Лемонд старо правило да је бициклизам витешки спорт. – Та победа донела му је као првом професионалном спортисти Трофеј „Џеси Овенс", који се додељује најбољем спортисти света и дала нови подстрек да и у 31. години (рођен је 26. 6. 1960. у Лејквуду, у Минесоти, САД) настави вредно да тренира и покуша да достигне Едија Меркса и његових пет победа на „Туру".

име је којим су га поздрављали Французи, највећи поштоваоци бициклизма.

Да је трка дуже трајала...

А ево и како је стекао тај надимак, ако већ они догађаји из 1987. и 1988. нису били довољни за то.

Прво, одбио је да обуче жуту мајицу као другопласирани у екипном пласману, када је водећи Данац Соренсен због прелома кључне кости морао да напусти трку.

Вођство могу да преузмем само својом вожњом – објаснио је Американац свој витешки гест. Али, нису сви бициклистички асови истог кова. Када га је на једном спусту

УЗ РАМЕ „ДУШКУ ДУГОУШКУ"

Филмска компанија „Ворнер брос", коју најмлађи знају по цртаним филмовима чији је главни лик „Душко Дугоушко", непредвидљиви зец, припрема филм о непредвидљивом бициклисти Грегу Лемонду. Снимање би требало да почне ове зиме, а звезда се зна да ће продуцент бити Лоренс Литл.

Прошле године шести пут је стартовао на трци „Око Француске" са заиста задивљујућим резултатом: три победе, једним другим и једним трећим местом, али, иако је целу сезону подредио „мајци свих трка", није успео да забележи четврти тријумф. И не само то. Остварио је свој најслабији пласман – седмо место са више од 13 минута кашњења за Шпанцем Индурijаном, победником. Али, у Паризу на циљу слављен је колико и сам победник. „Отац Храброст", уз јасну алузију на Брехтову „Мајку Храброст", оборио аутомобил екипе „Гаторејд", Италијан Кјапучи и Шпанац Индурijан нису ни тренутак застали да виде шта је са њиховим највећим ривалом, већ су „дали гас" и остварили недостижну предност мада је неписано правило да возачи у невољи помажу једни другима, без обзира на клупску припадност. Лемонд је изгубио трку, али није одустао. Повреда леве руке се инфицирала. („Десну сам чувао за пецање", објашњавао је новинарима Лемонд.) Возио је под високом температуром, накљукан антибиотицима, уз велике успоне које не воли баш превише. Мучио се, али није одустао.

Спортски директор његове екипе Роже Лега је говорио:

– Лемонд је већ имао хиљаду разлога да одустане и само га смрт може спречити да не стигне у Париз.

Славни Бернар Ино је објашњавао:

– Лемондова вожња је највећа почаст будућем победнику трке – а Лемонд је тврдоглаво понављао:

– Немам право да напустим трку. Исцрпљен сам до краја и знам да ово није добро за срце, али док год не утрошим последњи атом снаге нећу прекинути.

И није прекинуо, а у последњој етапи која је караван „Тура" довела на Јелисејска поља до Тријумфалне капије, Грег Лемонд је освојио треће место...

– Да је трка још мало потрајала, ко зна... – шалио се Лемонд на циљу и обећао да ће у 1992. поново бити најбољи: – На следећем „Туру" биће ми лакше јер више нисам једини кога треба победити. Сада ће сви морати да пазе и на Индурijана и то ће ми упола олакшати посао.

Сезона у којој ће Лемонд јуришати на четврту победу на „Тур д'Франс" ускоро ће почети. Лемонд у својој домовини, земљи безбола, рагбија и кошарке, у којој га нико не препознаје као једног од највећих спортиста света, мирно тренира, а кад почну трке преселиће се у Стари свет, у белгијски Кутре, свој европски дом, у окружење које га препознаје као „Оца Храброст", као једног од највећих бициклиста свих времена.

Ж. Б.

За брчкање и уживање: мермер, мурали, теписончићи...

роталасним пећницама скоро да се подразумевају.

У моди су „тематска" купатила као на пример „Све у стилу 1001 ноћи", тешке, богато набране завесе, (праве) зелене баште, намештај од бамбуса и мермер, што скупљи и у што већим количинама. У књижици посвећеној купатилима, која само што није изашла, модни дизајнер Дајен фон Фирстенберг каже како нема ничег згоднијег од дуплих када. Дупли умиваоници одавно су готово обавезни.

По принципу да се свако задовољство плаћа, а неко и врло скупо, Американци ће ове године на уређење купатила потрошити око 10,9 милијарди долара. Рачуна се да ће просечни (добростојећи и модно свестан) амерички пар на реновирање и куповину нових санитарија утрошити између седам и девет хиљада долара.

Неки то раде и за мање паре, што се односи на декоратера и аутора књиге „Зидови око нас" Дејвида Оуена и његову породицу. Оуенови су купатило у својој фармерској кућици из 1790. у Вашингтону у Конектикату уредили помоћу старудија: једног кауча, столице за љуљање, полице за књиге, сточића и фрижидера „олд-тајмера".

– То је врло удобна и пријатна просторија – каже Дејвид Оуен који на истоме месту приређује и седељке за шест до осам особа од којих све имају где да седну. На WC шољу, рецимо.

М. И.

ВЕТАР ПРОМЕНЕ

Прошле јесени група „Scorpions" се са песмом „Wind Of Change" (Ветар промене) нашла на првом месту топ-листа готово свуда у свету изузев у Енглеској где се пуних 17 дина пењала до тог места. Најзад су прешли и ту последњу степеницу, скинули су са трона Брајана Адамса и постигли највећи успех у каријери

Седамдесетих и осамдесетих година „Scorpions" су стекли углед солидне стадионске хард рок и хеви метал групе која никада није успела да се домогне прве лиге, делимично и због тога што су долазили из Немачке. Њих петорица, у раним четрдесетим годинама већ су се били помирили са тим да ће заувек остати на клупи за резервне атракције све док 1988. године нису добили понуду да одсвирају десет великих концерата у Лењинграду. И тада је почело лудило.

Долази нова генерација

– Тако нешто нисмо могли да замислимо – каже певач Клаус Мајне. – Десет вечери, а сваке 15.000 гледалаца. У почетку смо се питали ко ће се појавити десете ноћи. Међутим, све је било распродато. То је изгледало као битлманија, клинци су долазили из целог Совјетског Савеза, чак из Сибира, да би видели западни рок шоу. Какво искуство! Када бисмо завршили са свирком, седали смо у кола, а клинци су нас опкољавали. Делили смо им мајице и постере а они су играли около, пењали се на кров и јурили за нама. Ми нисмо политичка група, али то што долазимо из Немачке и свирамо у Русији постало је политичка ствар, желели ми то или не. Тамо смо стекли пуно пријатеља, имали низ журки, које су трајале целе ноћи и пуно разговарали. Још тада смо схватили да долази нека нова генерација.

Годину дана касније „Scorpions" су наступили на Московском мировном фестивалу. Ту је промена била још уочљивија.

– Нама је то много значило. Немачка група пева на енглеском а сто хиљада Руса пева са нама. Било је... невероватно. Једног дана отишли смо у Горки парк на роштиљ приређен за учеснике. Затим смо се укрцали на брод где су били сви: новинари, музичари из Немачке, Америке, Русије, црвеноармејци, цео свет на једном броду. Све је изгледало као да сањамо. Говорили смо истим језиком – то је, наравно, музика. Те ноћи добио сам инспирацију да напишем „Wind Of Change", а само неколико недеља касније срушен је берлински зид.

– То је заиста узбудљиво – наставља гитариста Рудолф Шенкер. – Мислио сам да нећу доживети рушење зида а онда смо на телевизији гледали како људи играју на њему и чинило нам се да је то филм. Када је Роџер Вотерс направио концерт „The Wall" на месту где је био зид, имали смо част да свирамо први. Млади из Источне Немачке слушали су нас у Русији и Мађарској, али у Источној Немачкој до тада никад нисмо свирали. Једино тада на самој ничијој земљи. Неки људи у Немачкој питали су се шта Роџер Вотерс ту тражи, али мислим да је то била добра идеја. Његова прича говори о зидовима у нашим главама и зато је добро што је ту оперу направио у Берлину.

Друга младост

Рушење зида, активности на уједињењу Европе и друге промене поклопиле су се са оним што су „Scorpions" певали у својој хит песми. Људи су зато и куповали плочу јер им је говорила о стварности.

– Вероватно нико од нас није очекивао такву песму – каже Клаус. – Одувек смо се трудили да пишемо песме о ономе што нам се у животу дешава и то су најчешће била искуства са дугих турнеја. Међутим, кад сазриш, трудиш се да напишеш нешто дубље, озбиљније и тада се стварају најбоље песме.

Наравно, направили смо песме које су чиста шминка, као „Tease Me Please Me", оне су типичан рокенрол за забаву и одражавају оно што нам се збива када смо на турнеји у Америци. То је као журка без краја. У исто време ми смо Немци и имамо сасвим други менталитет у односу на хеви групе из Лос Анђелеса. На пример, немамо онако дугачку косу, другачији смо.

„Wind Of Change" је настала природно, искрено. Нисмо сели и рекли: хајде да мудрујемо и напишемо песму о свему овом што се дешава. Приметили смо промене, видели да стварно иде набоље. Са тим се не може калкулисати, трудити се да будеш паметан, мало одзвиждиш на крају песме и сигуран си да ћеш имати хит у петнаест земаља. И са тим звиждањем на крају песме имали смо невоља. У Америци су нам рекли да не могу да пуштају звиждање на радију па су направили нову верзију песме без звиждука.

Ипак, то није најважније. Ова песма је за нас нови почетак. Када смо радили претходну плочу, заглавили смо се у студио са десет песама које смо на крају замрзели. Са овом је другачије: сви смо се осетили свежи и спремни за нови рад.

Сасвим очекивано, јер успех је увек био добар покретачки мотив. За хеви метал групу која после низа година застане и почне да се врти у кругу овакав ветар промене може само да значи другу младост.

П. Ј.

ПЕВАЈМО СВЕ ЗАЈЕДНО:

ОСЕЋАШ ЛИ ИСТО ШТО И ЈА

Не знам како успеваш све то да ми чиниш
Тако си ме уздрмао драги, остала сам без даха
Сваки пут када те видим скоро да се преломим и заплачем
Нико ме никад није покренуо као што ти то чиниш изнутра
Осећаш ли исто што и ја или сам у томе сама
Да ли је ова љубав заиста права
Драги, то морам да знам
Док си ме прошле ноћи држао
да ли су твоје речи биле искрене
Да ли ме само користиш или осећаш исто што и ја
Од тренутка када сам те срела једноставно сам знала
За мене је било тако лако да будем са тобом
Кад сунце ујутро засија хоћеш ли још увек лежати крај мене
Реци ми ако се заваравам, значим ли нешто озбиљније у твом животу
Ја сам она која те жели, ја сам она која те треба
Ја сам она која ће остати
Добила сам сву снагу, умирем сваког часа
Хајде, драги, објасни ми
Док си ме прошле ноћи држао
Да ли су твоје речи биле искрене
Боже, тако сам заљубљена
Осећаш ли исто што и ја
Или сам у томе сама драги, морам да сазнам
Да ли је ова љубав заиста права осећаш ли
Драги, морам да знам

DO YOU FEEL LIKE I FEEL

I don't know how do you what you do to me
I'm so shaken by you baby I can barely breathe
Every time I see you I just wanna break down and cry
No one's ever moved me just the way you move me inside
Do you feel like I feel or am I all alone
Is this love really real
Baby I've got to know
Were you held me last night
Were your words really real
Are you just using me
Or do you feel like I fell
From the moment that I meet you baby I just knew
It was so easy for me just to be with you
When the sun comes shinin' will still be lyin' by my side
Tell me if I'm dreamin' is tehere deepere meanin' for me in your life
I'm the one who wants you I'm the one who needs you
I'm the one who won't let go
I've got all the power I'm dying by the hour
C'mon baby let me know
When you held me last night
Were you words realy real
God I'm so much in love
Do you feel like I feel
Or am I all alone baby I've got to know
Is this love realy real do you feel
Baby I've got to know

Текст и музика: Рик Ноуелс и Елен Шипли
Изводи: Белинда Карлајл

РАСТАНАК „ГЛАВА КОЈЕ ГОВОРЕ"

„Talking Heads" на почетку каријере

Америчка група „Talking Heads" се после 15 година постојања распала. Њихов лидер Дејвид Бирн недавно је изјавио:

– Ово може да се назове распадом групе или престанком заједничког рада, како ко жели. У сваком случају, није дошло до жестоких свађа између нас, и даље се повремено виђамо, али ствари, једноставно, иду својим током.

„Talking Heads" се последњих година нису често појављивали на концертима. Пре четири године објавили су албум „Naked", али га, као што је то уобичајено, није пратила велика светска турнеја. Многима је било јасно да група одбројава последње дане, поготово што су остали чланови састава у интервјуима пре годину дана критиковали Бирна да рад групе запоставља на рачун својих соло пројеката и занимања за рад на филму.

Дејвид Бирн је последње године провео истражујући латиноамеричку музику, за музику коју је написао за Бертолучијев филм „Last Emperor" добио је „Оскара".

Тина Вејмут, бас у групи и њен муж бубњар Крис Фанц својевремено су основали своју групу „Tom Tom Club", док је Џери Харисон такође имао соло излете са својим саставом „Casuel Gods". Очигледно, групи „Talking Heads" је истекао рок трајања, тако да, и званично потврђен, распад није изненађење. Било је предвиђено да се почетком следећег лета појави специјално издање „Talking Headsa" на коме ће бити избор њихових најбољих песама као и неке нове настале у последње четири године. Тај вишеструки албум требало би да носи назив „Popular Favourites" 1976–91: Sand in the Vaseline".

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Када уђем у продавницу плоча, имам утисак да сам се нашао у музеју. Музичка индустрија згрће богатство продајући старе плоче у новом паковању. И све се купује."
Малколм Мекларен

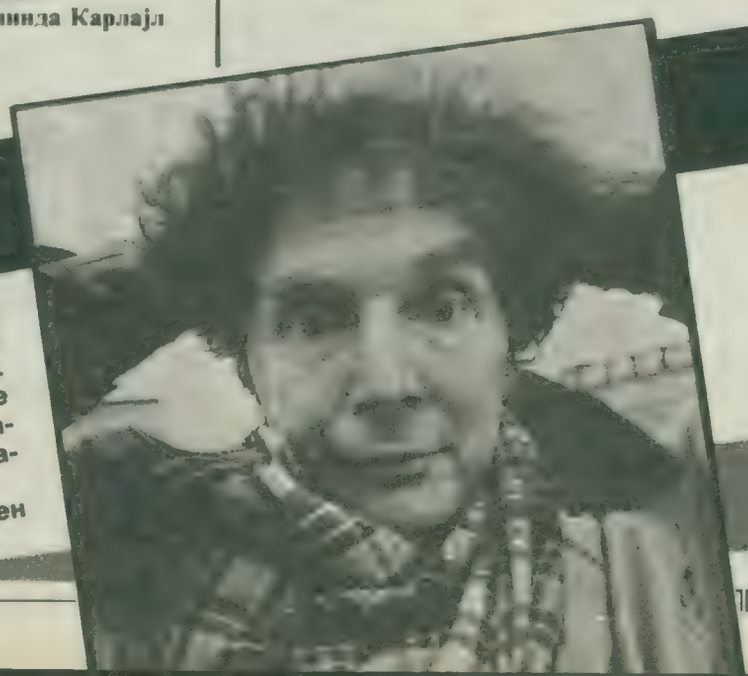

ФАНТАСТИКА

Хилберт Хупер Аспазија смести се удобније у свој дубак у великој сали Харвардског универзитета, где је требало да одржи пртиступну беседу на почетку предавања. Пред њим се налазило неколико хиљада студената који су се узбуђено сашаптавали питајући се коју је тему млади геније одабрао за говор који ће им одржати.

Нагнувши се у дупку, Хупер подиже руку и замоли за мало тишине.

– Данас ћу говорити о пореклу људске интелигенције. Да ли о интелигенцији људских бића одлучује наслеђе или то чини околина? Или и једно и друго имају неку улогу у развитку тог изразито прецењеног феномена?

Моје је мишљење да интелигенција у пуној мери зависи од врсте хране коју у неком тренутку узимамо. Мој лични пример то најбоље потврђује. Постао сам најбриљантнија беба света захваљујући томе што сам живео на дијеталној храни састављеној од кукурузних пахуљица и репе.

Хупер за тренутак застаде. У дну сале два студента управо су се упустила у расправу о Хуперовој тврдњи.

– Уколико је оно што каже тачно, онда ни наслеђе ни околина не играју никакву улогу у развитку људске интелигенције – примети један од њих.

– Баш тако – прихвати други.

Било је, наравно, сасвим разумљиво што су ова двојица младих људи превидели да је и дијета део утицаја околине. Обојица су, наиме, били сјајни студенти, са безброј најразноврснијих академских похвала и награда. И професори и колеге сматрали су их изузетно надареним; уз то, у њима су видели најсјајније изданке нашег образовног система.

– Уколико ни наслеђе ни околина не играју никакву улогу у развитку интелигенције, онда је све што су нас досад учили сасвим погрешно – настави први студент.

– Ипак, оно чему су нас учили мора бити истина будући да је све засновано на чињеницама – додаде други.

– Тако је – сагласио се први студент. – Сходно томе, оно што Хупер каже мора да уопште није тачно.

– Уколико оно што Хупер тврди није тачно, значи да није могао постати најбриљантнија беба света живећи на кукурузним пахуљицама и репи. Исто тако, није могао већ у другој години стећи докторат, нити сада може држати студентима предавање обраћајући им се из дечјег дупка.

– Тако је, али само уколико оно што тврди није тачно.

– Нема никакве сумње да оно што тврди није тачно. То смо већ закључили.

– Слажем се.

– Сходно томе, Хупер као такав уопште не постоји. Било би противно свим правилима логике да постоји, да ће постојати у будућности или да је

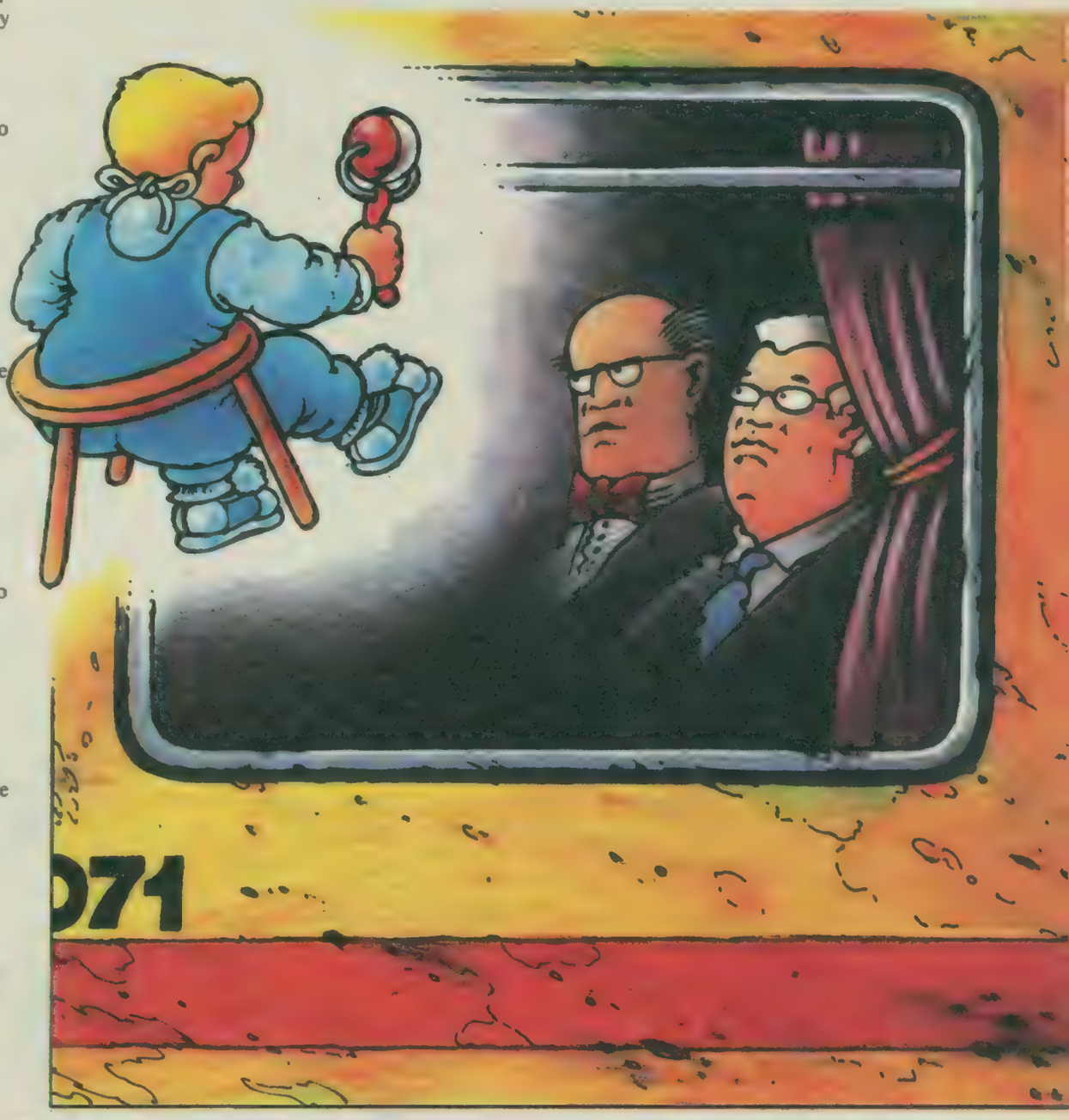

Хауард Шенфелд

ЛОГИКА

уопште постојао. Он, дакле, не постоји – закључи први студент, по свему судећи убеђен у властите речи.

И, једва што је то изговорио, Хупер ишчезну. Тело му најпре постаде прозирно, а онда од њега остаде само прамичак дима. Чињеница о његовом постојању избрисана је логичким размишљањем двојице студената.

Десет година након тога двојица студената, чије је логичко размишљање учинило да Хупер нестане, седела су у возу на путу за Вашингтон. Обојица су у међувремену постали угледни научници. Њихов допринос добру човечанства у целости је испунио велике наде које је у њих полагао њихов универзитет.

Један од њих посветио је своје време и знање раду на пројекту Манхатан, што је непосредно довело до стварања атомске бомбе. Други је, пак, био најзаслужнији за откриће нове, смртоносне врсте бактерија, помоћу које је за само десетак секунди са лица Земље могао да се избрише читав људски род.

Обојици, чак седамнаест пута, била је додељена Конгресна медаља части; стекли су и све највише почасти; америчка морнарица њима у част испалила је плотун из двадесет артиљеријских оруђа; постали су почасни чланови Националног удружења индустријалаца; имали су читаво туце Председникових похвала и широм света били цењени због својих хуманитарних заслуга.

– Знаш шта? – упита први хуманиста.

– Шта? – одговори други хуманиста. – Шта?

– Погрешили смо у односу на младог Хупера.

– Како то мислиш?

– Као што се сећаш, рекао је да је постао најбриљантнија беба света захваљујући томе што је живео на кукурузним пахуљицама и репи.

– Тако је.

– Међутим, и дијета је део утицаја околине.

– Схватам на шта циљаш... На крају крајева, оно што је он тврдио није било у супротности с оним што су нас учили.

– Према томе, оно што је он рекао било је тачно.

– И, уколико је то што је тврдио тачно, мора бити да је још жив.

– Баш тако.

– Логика тако каже.

– Значи, Хупер је још жив. Било би противно правилима логике да више не постоји, да није постојао или да неће постојати у будућности; сходно томе, он, једноставно, постоји.

Закључак до ког су двојица хуманиста овог пута дошли био је израз њиховог чврстог убеђења.

И, једва што су то изговорили пред њима се појави Хупер долазећи ниоткуд. Дуну лак ветрић, севну једна муња и Хупер је поново био пред њима седећи у свом дупку у пролазу између седишта, жив и телесан колико је то одувек био.

– Господо – обрати им се он, машући им својом звечкицом испред лица – надам се да сте научили да не ваља напречац доносити закључке.

У дубини душе, ипак, знао је да нису научили – ништа.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ЗАБАВНИКОВ КВИЗ

ДАЛЕКИ ИСТОК

1. Која је религија заснована на учењу Конфучија?

2. У којој земљи је чај почео да се узгаја ради продаје?

3. Где су кинески племићи понекад држали овог малог пса?

4. У којој земљи можете да видите овакав начин рвања?

a) Кини
b) Тајланду
c) Јапану

Решења на страни Мале поште

ШАХОВСКИХ МЕРИДИЈАНА

МАЈКА ЈЕ УВЕК МАЈКА

Ово је прича са једне симултанке која је одиграна 1977. године на 20 табли у Бристолу. Енглеском шаховском мајстору Џоу Хејдену током те игре нису цветале руже и меч се завршио катастрофално по њега. Резултат је био 19:1, без ремија – али у корист његових противника. Али, прича добија на занимљивости захваљујући баш партији коју је мајстор Џо добио. Он је у симултанки поразио – своју мајку која је предосетила какав ће резултат бити па се постарала да сина спасе од потпуног пораза.

Потпуни пораз на симултанки, забележено је, доживео је једном приликом у Бечу аустријски мајстор Јозеф Емил Крејцик (1885–1957). Он је свих двадесет партија изгубио!

ЈЕДНО КОЛО – ДВА ДАНА

Обично се на турнирима шаховска партија игра једног дана, а наставак следи сутрадан, пре подне, или оног дана када се не игра редовно коло. Али, од тога правила учињен је изузетак, па се 1973. године на турниру у граду Монтиљи, у Шпанији, свако коло играло два дана! Наиме, редовна кола играла су се од 17 до 22 часа, па је следио двочасовни прекид за предах и вечеру. Игра је настављена исте ноћи, заправо следећег јутра – од 24 до 2 часа. Једино је партија између Вестеринена и Форинтоша текла без прекида од 17 часова до 5 изјутра. Разлог је једноставан: судија је тако чврсто заспао, а шахистима се играло, па су ноћ провели за шаховском таблом. У 84. потезу Вестеринен је добио ову одиста маратонску и необичну партију.

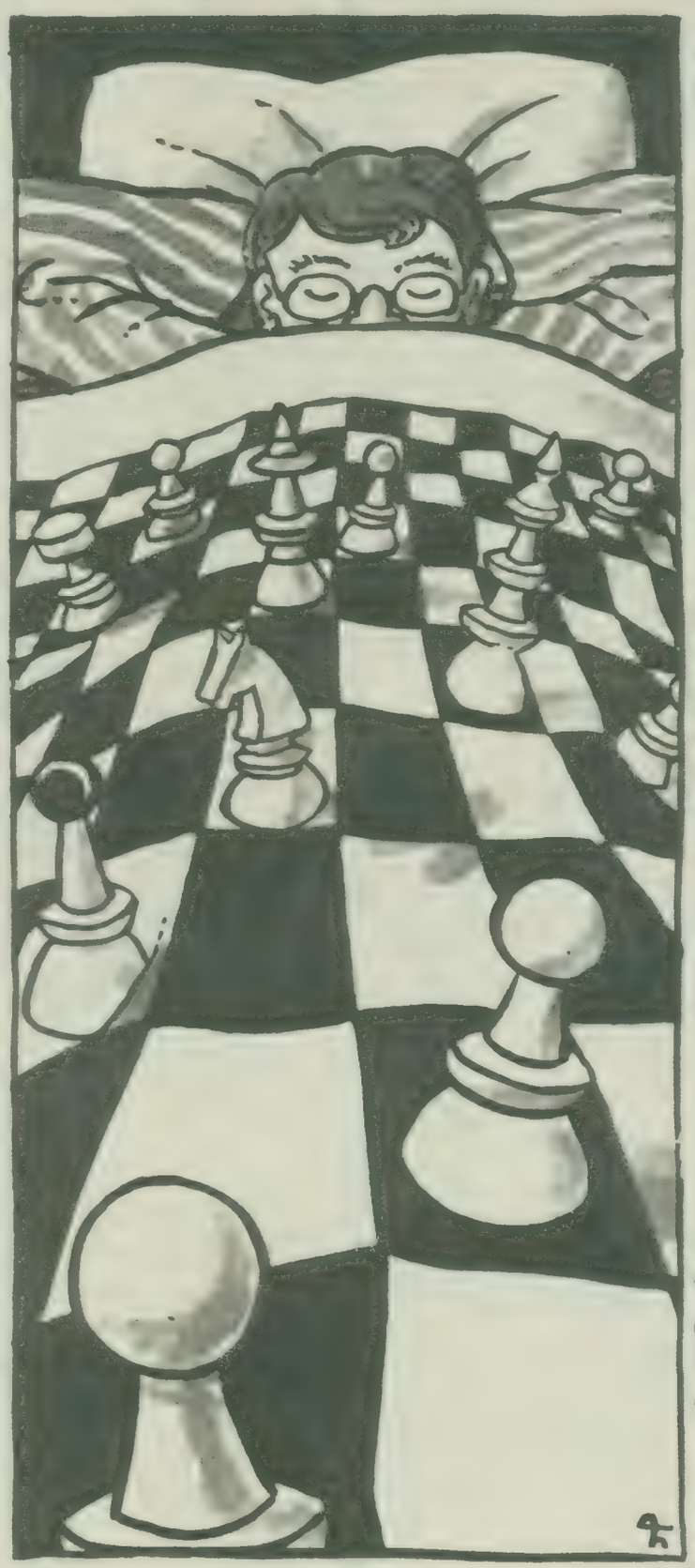

ФИГУРЕ НА СТАДИОНУ

Познати холандски фудбалски судија И. Кајзер сакупио је оригиналну колекцију – предмете који су летели према њему, а неки су га и погодили, за време фудбалских утакмица док је он делио правду.

Судија Кајзер запазио је да навијачи, зависно од тога из које су земље, за гађање употребљавају различите предмете. Њега су турски навијачи гађали кифлама, а холандски – шаховским фигурама!

Али, шаховске фигуре могу да се нађу на фудбалским стадионима и ради популаризације шаха. Тако је у холандском граду Ајндховену у јесен 1984. године као предигра важног шаховског меча одиграна својеврсна симултанка. Интернационални мајстор Ван дер Шерен играо је са својим противницима на гигантским шаховским таблама – свака величине 10 са 10 метара.

Оваква симултанка имала је циљ да повећа број гледалаца на фудбалској утакмици.

КОМПОЗИЦИЈА У СНУ

Да и у сну могу да се смишљају шаховски проблеми показује пример Вилијама Спокмена. Он је једне ноћи у сну „компоновао" шаховски проблем у коме бели матира црног у 2 потеза. Ево тог проблема:

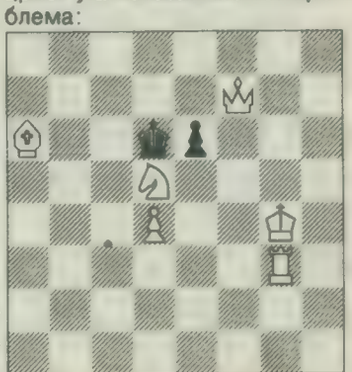

Решење: 1. Кf3

Илустровао: Растко Ћирић

BEOSOFT – COMMODORE 64/128

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за *Commodore* основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ ФИЛМ	АУТО-МОТО ТРКЕ	КОМЕТИЧКИ
АКЦИОНИ	ФИЛМСКИ ХИТОВИ	ПУЦАЧКИ
СВЕМИРСКИ	РАТНИ	СПОРТСКИ
ДЕТЕКТИВСКИ	БОРИЛАЧКИ	ИГРЕ СА ТОП-ЛИСТА
НИНЏЕ	ЛУНА ПАРК	НАЈБОЉЕ ИГРЕ ЗА Ц 64
ФУДБАЛ	ИГРЕ НА СНЕГУ	КОШАРКА
ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО	ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1989
НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1990	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1991	ВЕСТЕРН
АВАНТУРИСТИЧКИ	ОЛИМПИЈАДА	ПОЗНО
ДРУШТВЕНИ	СИМУЛАЦИЈЕ ЛЕТЕЊА	ЕНГЛЕСКИ ФРАНЦУСКИ НЕМАЧКИ
ХИТОВИ ДЕЦЕМБРА	ХИТОВИ ЈАНУАРА	ХИТОВИ ФЕБРУАРА

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИЋЕТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО (ОКО 200 РАЗЛИЧИТИХ ИГРИЦА 8 комплета за 4 касете)

Свака касета садржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 500* динара. ПТТ трошкове сноси купац. Пошиљку добијате за 3 – 4 дана. Касете можете наручити телефоном или писмом. *цене су подложне променама

НАРУЏБЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

.....

.....

.....

име и презиме место и поштански број

.....

улица и број потпис

BEOSOFT ПОШТАНСКИ ФАХ 25
11050 Београд 22 ☎011-421-355

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

За водоравно вам дајемо уобичајене описе, а за усправно готова решења сврстана по азбучном реду. Уколико добро решите укрштеницу, у првом усправном ступцу добићете име и презиме глумца са слике, а у последњем његов надимак по коме га знају сва деца.

ВОДОРАВНО: 1. Део лица, **2.** Преурањеност, **3.** Међу списе (лат.), **4.** Бивши председник САД, Ричард, **5.** Срезови, **6.** Запаљење уха (мед.), **7.** Ауто-ознака за Мостар – Суседна слова азбуке, **8.** Интерни (скр.) – Првак, **9.** Ознака за литар – Морски гребен – Атлетска скакачка дисциплина, **10.** Друге, остале – Име наше оперске певачице Калеф – Важан зачин, **11.** Цар, цезар – Име некад славног фудбалера Пушкаша, **12.** Пензионер (лат.) – Наш фудбалски тренер, Марко, **13.** Марка домаћег јестивог уља – Олабављени, **14.** Симбол илинијума – Камион од пет тона, **15.** Добит, корист (мн.) – Агина жена.

УСПРАВНО: АНАКТИ, АРАПИ, АСТОРИЈА, БРИЛЕ, ДОКСАТИ, ЕЛАНИ, ЛОГ, НЕМИЛА, ОДЕВАТИ, ОСНОВАЦ, РАДИОТОН, РЕФ, САРАБОН, СТР, ТА, ТАНИС, ТРЕСЕТ.

ДЕОБА

Повуците три праве линије тако да у сваком насталом делу буде по један мушкарац, једна жена и једно дете!

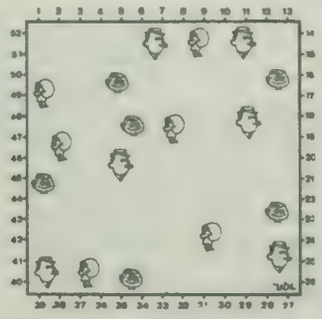

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

КУКУРИКУ STOP

ОН ПЕВА, Д

Овакве петлове најчешће називамо обичним

Затварају их у одгајалишта да би задовољили наше апетите. Али њихов прави дом је кокошарник на селу или двориште сеоског имања. Само ту долазе до изражаја праве особине ових интелигентних и дружељубивих бића која веома често и не успеју да остаре већ заврше на нашој трпези

Све тако обичне животиње постају све више стране становницима великих градова који их знају углавном као пилетину – жућкасту и нежну, замотану у целофан по супермаркетима, или ону хрскаву из печењарница, док је немали број убеђен да јаја настају из неке чудне машине.

Данас их најчешће смештају у одгајалишта далеко од очију људи, али су вековима пре тога били присутни у породичном животу на селу. Њихове навике и понашање увек су будили радозналост, па још Плиније Старији пише у „Историји природе": „На готово исти начин као и паунови имају жељу за славом – ови наши ноћни стражари које је природа направила да стално човеку прекидају сан и зову га на рад."

Ове пернате животиње имају прастарог дивљег претка који потиче негде са Оријента и од кога су свакојаким укрштањем данас настале домаће врсте – мноштво раса, боја и величина. Не знају се тачно путеви и начини на које су се ове животиње проширили са Истока у све крајеве света. Примерци дивљег петла данас могу да се нађу још само у појединим зоолошким вртовима. То је мала, мршава, плаховита животиња са разнобојним перјем. Сличне животиње са људима живе полуслободне још једино у шумама Тајланда.

Припитомљавање перади почело је највероватније зато што се човек дивио овим сада потпуно потчињеним животињама. Њихова особина да се пробуде и да се оглашавају у одређено време током дана често је била тема класичне и средњовековне поезије. Уз помоћ њиховог кукурикања може се гатати, а будућност се може предвидети и на начин на који једу. Често су их приносили као жртве боговима, што такође говори да су били врло цењени. Сократ је, рецимо, на самрти захтевао да се за њега жртвује кокошка богу медицине Асклепију.

У доба хришћанства петао је био симбол буђења душе, васкрснућа и религиозне привржености. Он најављује дан, светлост, крај таме у којој се јављају сумња и силе зла тако да први петлови и кокошке нису припитомљавани и одгајани због меса, већ као свети симболи, поштовани и слављени. Њихова ратоборност усхићује многе народе од Јужне Америке до Тајланда па су борбе петлова радо гледан спектакл. Човек је ради своје забаве искористио њихову међусобну мржњу, али и велику храброст у овим борбама. У Енглеској су ове борбе у 19. веку биле толико честе и омиљене да су на крају забрањене.

Кокошка с пилећим мозгом

Разлика између упадљивог перја мужјака и оног скромног код кокошки објашњава се двообличношћу између полова и типична је за полигамне животиње код којих се само једна пари и размножава. Прецизније речено, један мужјак има већи број женки. Између мужјака се води права борба за власт, а велики значај има њихова гиздавост и изглед кресте и репа којима они командују у свом кокошињцу и терају туђинце са своје територије.

Иако мужјаци дижу велику буку, коначни избор је на женки. Међусобне борбе започињу још док су пилићи мали и док све личи на велику шалу, док касније то постаје озбиљно такмичење. Дуел се не завршава предајом пораженог већ обавезно бегом. Све то служи да би се направио ред у кокошињцу који је једно мало организовано друштво у коме свака јединка има своју улогу.

Међу њима постоји хијерархија тако да свако ко је више на лествици има, на пример, право да кљуца оног ко је испод њега. Наравно, оног на врху нико не сме да дира, за разлику од последњег кога

Разни примерци врсте Brahma

АМЕ БИРАЈУ

За нас необичне и лепе, али у Падови их радо једу

Баво међу кокошкама и петловима. Шпанска врста са црно-белим лицем

сви смеју да кључају. Ова појава је нарочито уочљива док се хране. Господа са врха лествице увек имају првенство и могу да отерају остале ма како они били гладни.

Често се за некога каже да има „пилећи мозак" или „баш је кокошка" и то, наравно, у негативном значењу. Али ове животиње су све само не неинтелигентне како се сматра. Осим што имају своју сопствену организацију, оне добро памте и веома брзо уче на основу сопственог искуства. Кокошка учи пилиће многим стварима – како да нађу храну и коју да изаберу, како да се одбране од опасности, како да се понашају у различитим приликама и уопште квочка је сјајна мајка и учитељ.

Занимљиво је, међутим, да се и код пилића јавља такозвани „imprinting" период, па када изађу из јајета мајком сматрају прво биће или ствар испред које се нађу. У неким експериментима тек излегли пилићи почели су да прате разнобојну картонску кутију која је намерно била стављена испред њих.

Неки други експерименти показују да пиле одржава везу са мајком или са оним ко лежи на јајима још док је у јајету навикавајући се на њене звукове. Шта ли се онда дешава са хиљадама младих пилића у аутоматским инкубаторима.

Петао који носи јаја

Године 1474. у Базилеји један петао „вештац" био је осуђен зато што је снео јаје. Због тог сатанског геста завршио је на ломачи. Чак је и јаје било спаљено испред великог броја људи јер се у средњем веку веровало да демони, претварајући се у петла могу да снесу јаје помоћу кога се праве чаробни напици или, чак, да из ових јаја настају змије или чудне животиње које убијају погледом. Али, да ли је заиста могуће да петао снесе јаје без умешаности ђавола? Научници тврде да је то могуће јер су сви кичмењаци, укључујући и човека, хермафродити, односно током ембрионалног развоја имају особине и мушког и женског пола. Касније једна од ове две особине ишчезава, али не увек у потпуности. Многе рибе, на пример, задржавају оба пола и могу да га мењају према потреби. То је уједно и објашњење за веома редак случај да петао, након што промени пол, може да снесе и јаје.

Све само не кукурикање!

Прошлог лета у Милану неко је поднео пријаву против петла који је својим кукурикањем у свитање будио цео крај. Власник петла бранио је свог миљеника и упорно одбијао да га претвори у печење. Да би се спор решио, власти су извршиле вештачење и победио је – петао. Наиме, његово кукурикање било је у дозвољеним границама и изван кокошарника није прелазило јачину од 70 децибела.

Питање је зашто је баш кукурикање једног петла разбеснело човека из урбане средине који је свакодневно изложен звуковима много веће јачине? Научници тврде да често нису битни децибели већ квалитет звука. Наиме, неки звукови су више, неки мање узнемирујући од других и када је у питању глас животиње то више није бука или шум већ звук који преноси неку информацију. Тако пој петла има своју улогу природног будилника и човек га тако и прима.

Многи се жале и на лавеж паса, мада не прелази јачину 85 децибела управо зато што пас тиме изражава нешто – било бол, било опасност, било нешто што му смета. Звук телефона (на три метра удаљености јачина му је 75 децибела) или плач детета спадају такође у узнемирујуће звуке управо због своје јасне поруке да смо неком потребни, док цвркут врабаца, онај групни у сумрак, који често има јачину 55–60 децибела на удаљености од 10 метара, представља право средство за умирење. Нервозни становници градова нису у стању да се опусте уз звукове из природе и имају потребу за потпуном тишином тако да је кукурикање права мора.

С. П.

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић–Љубац

Име без презимена

Колико је тачно да су некада људи имали само имена, а да се презиме појавило много касније?

МАРКО
Београд

Тачно је да су људи хиљадама година имали само име, мада се, незванично, због понављања истог имена некој особи додавало описно значење да би се разликовала од свог имењака, на пример: Јован Високи, Марија Дебела... Тек касније негде после 10. века, тај придев је почео да добија „право гласа". Тако је Јован добио презиме Петров (по оцу Петру), а, рецимо, Марија Јованова (по оцу Јовану). Наравно, презимена нису морала да буду према имену оца, добијала су се и према очевом занимању, на пример Лугаревић ако је отац био лугар.

Централно грејање – антички изум

Занима ме како су у давна времена људи загревали онолике дворце и куће када није било централног грејања.

ТАМАРА
Зрењанин

Нека врста централног грејања постојала је још у античком Риму. Такозвани хипокауст био је уређај за загревање просторија топлим ваздухом и примењивао се најчешће у термама – јавним купатилима – и стамбеним зградама. Ложила су се дрва или уље а топли ваздух је одлазио испод просторије коју је требало загрејати. Струјећи између стубића који држе под полако га је грејао, а пролазећи истовремено кроз шупље опеке у зидовима – загревао је и њих. Систем хипокауста остао је у употреби у неким европским дворовима и манастирима све до 11. века. Дуго кад се зна да је коришћен још од 80. године пре наше ере. И данас се неки амами (оријентална купатила) греју на овај начин, као и куће у корејским селима, где се топли ваздух из кухиње испод пода одводи у остале просторије.

Џули или калорије?

Приметила сам да се и даље каже и пише „та намирница има 230 калорија". Зашто, када су калорије поодавно заменили џули.

СЛАВЕНА
Пећинци

Још 1975. године у међународном систему мерних јединица калорија је замењена џулом, тако што је једна калорија једнака 4,18 џула. Показало се да ова замена у свакодневном животу није прихваћена, па се стари назив и даље задржао.

Балет – више од игре

Имам девет година и велика ми је жеља да постанем балерина, али мама каже да балет квари тело и да је то за моје године напорно и рано. Хтела бих да чујем ваш савет.

ЈОВАНА
Београд

Са вежбама балета почиње се још у забавишту или са поласком у школу. Наравно, то нису напорне, праве балетске вежбе, већ хармонично усклађивање покрета, навикавање уха на такт и ритам, тренирање осећаја равнотеже и стицање концентрације и самопоуздања. Тек после десете године може се почети са озбиљнијим вежбама играња на врховима прстију јер то је за кости које расту, а посебно за скочне зглобове, тешко оптерећење. Значи пре десете године играње на врховима прстију не би смело да се вежба, а отприлике у том узрасту и доноси се одлука да ли ће дете наставити да учи балет, што зависи од талента и физичких способности.

Балетске вежбе су веома корисне јер се деца тако уче правилном држању и правилном ходу.

Агресивна женка

Имам женку хрчка, па сам јој, због парења, недавно набавила младог мужјака, али оно што се догодило страшно ме је ражалостило. Она га је таквом жестином напала и изуједала да је убрзо угинуо.

МИЛИЦА
Краљево

Пре него си одлучила да купиш мужјака хрчка, требало је мало да се распиташ о особинама хрчка и његовом начину живота и понашању у доба парења. Хрчци су познати као веома велики особењаци и живот проводе као усамљеници, а свој животни простор бране по цену живота. Женка је напала мужјака као неког ко јој угрожава животни простор, а не као партнера за парење. Она се пари само када је спремна за то и носи се у кавез код мужјака који мирољубивије прихвата долазак женке на своју територију.

Милош Петровић, Младена Миленковића М2/21, 35000 Светозарево – 10 година, воли музику и дружење.

●

Тања Виторовић, Небојше Јерковића 13, 31230 Ариље – 14 година, воли музику, путовања и дописивање.

●

Тамара Бешовић, Париска 44, 38300 Пећ – 10 година, воли музику, сакупља салвете и постере.

●

Марија Булатовић, Др Агостина Нета 86/71, 11070 Нови Београд – 12 година, сакупља салвете и разгледнице.

●

Рената Ракић, Рударска 4, 24106 Суботица – 12 година, жели да се дописује са вршњацима.

●

Петар Крстановић, Ослобођења 60, 25284 Станишић – 11 година, сакупља постере глумаца.

●

Силвија Крстић, Цара Лазара 81, 37266 Обреж – 12 година, тренира карате, воли музику и дружење, сакупља постере.

„EXIMPO" - AG.

CH-5034 SUHR, BERNSTR.-WEST 64

Tel. ..41/64/310470 i .. 41/64/310471. Fax .. 41/64/310472.

ISKLJUČIVO PRIMA PRETPLATU ZA INOSTRANSTVO na KONTO

NEUE AARGAUER BANK- AARAU, Bahnhofstr. 49

CH-5001 AARAU, Schweiz

• Konto broj: **214957.057.6**

POLUGODIŠNJA PRETPLATA IZNOSI:

LIST	USD	DEM	SEK	FRF	CHF
POLITIKA	162.–	291.–	1.454.–	970	324
ZABAVNIK	35.–	89.–	374.–	211.–	70.–
ILUSTROVANA	38.–	89.–	374.–	234	70.–
NIN	35.–	99.–	421.–	234.–	82.–
EKSPRES	162.–	291.–	1.454.–	970	324
BAZAR	21.–	49.–	222.–	117.–	41.–
TEMPO	35.–	89.–	374.–	234	70.–
TV REVIJA	38.–	89.–	374.–	211.–	70.–
MIKIJEV ZAB.	35.–	82.–	374.–	211.–	70.–
INTERVJU	18.–	47.–	211.–	117.–	41.–
SVET KOMP.	10.–	22.–	106.–	81.–	22.–
VIVA	8.–	22.–	103.–	54.–	19.–
ANA	11.–	24.–	135.–	81.–	25.–
HUPER	18.–	47.–	188.–	105.–	35.–
POL. ENGLESKA	33.–	42.–	211.–	140.–	42.–
SPORT. ŽURNAL	162.–	291.–	1.454.–	808.–	259.–
HOROSKOP					

• Troškovi avionskog prevoza plaćaju se posebno.

П О Л И Т И К А

PRETPLATA, 11000 BEOGRAD, 29 Novembra broj 24

Tel. 328-776, Fax. 328-776.

„ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ

(решења)

1. Конфучизам – главна религија у Кини.
2. У Кини.
3. У рукаву своје одеће. Пас се зове пекинезер.
4. У Јапану. Тај спорт се зове сумо рвање.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: брада, раност, ад акта, Никсон, котари, отитис, мо, ај, инт, ас, л, рт, троскок, ине, Бреда, со, ћесар, Ференц, емерит, Валок, витал, лабави, ил, петотонац, ћари, агиница.

ДЕОБА: 8–36, 17–48, 24–46

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2098

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 368,40 динара, тромесечна 1.105,20 динара, полугодишња 2.210,40 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, CH – 5034 SUHR, Bernstr- West 64, Schweiz. Тел. 310470 и 71, на КОНТО: FAX 310472 NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Baahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ВАЊА РОКЕРКА

Вању залепите на картон и исеците

КЛАСИЧАН СПОРТСКИ КОМПЛЕТ

ФАРМЕРКЕ И КОШУЉА

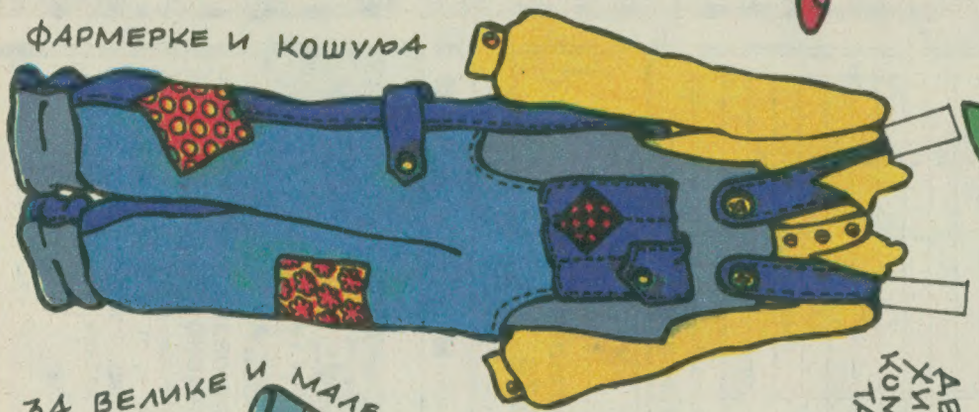

ДВА ХИПИ КОМПЛЕТА

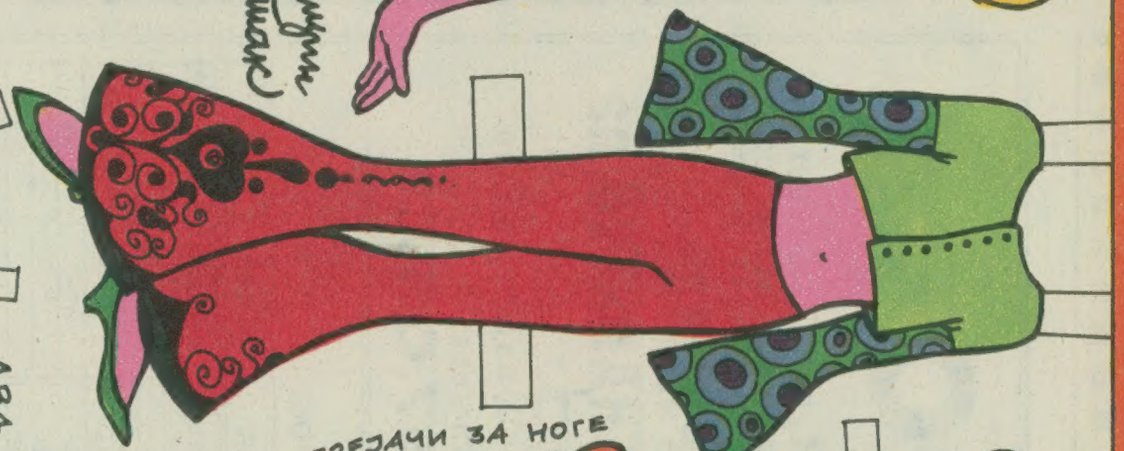

ЗА ВЕЛИКЕ И МАЛЕ СВЕЧАНОСТИ

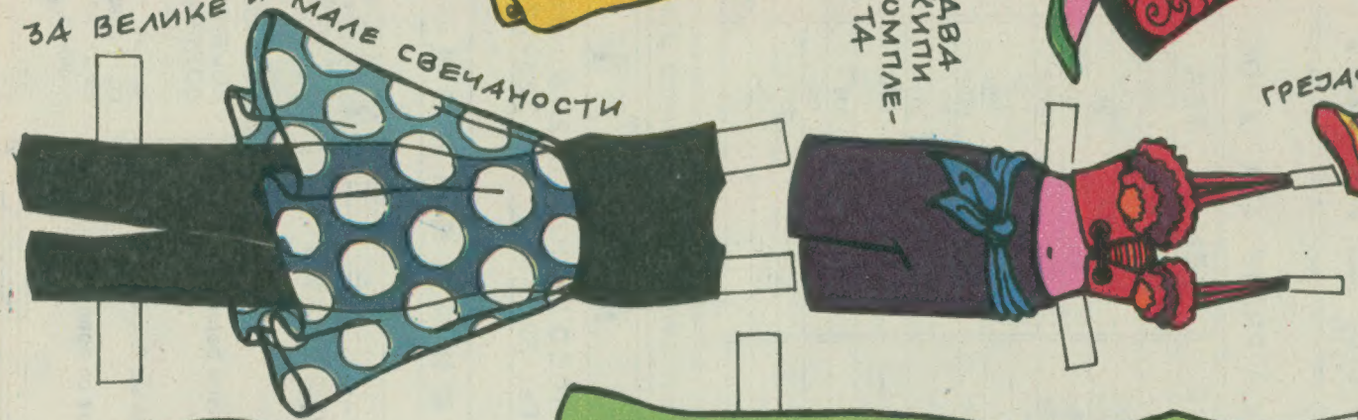

ГРЕЈАЧИ ЗА НОГЕ

ЗАСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА

ШЕШИР

СУПЕРСВЕЧАНА ХАЉИНА

КОЖНИ КОМПЛЕТ СА СТРЕЧ БЛУЗОМ

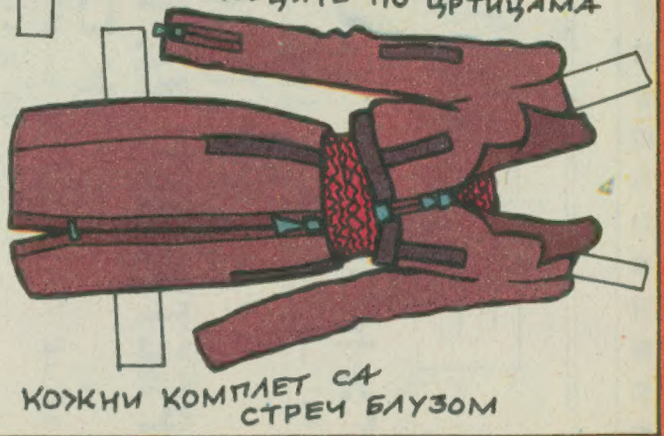

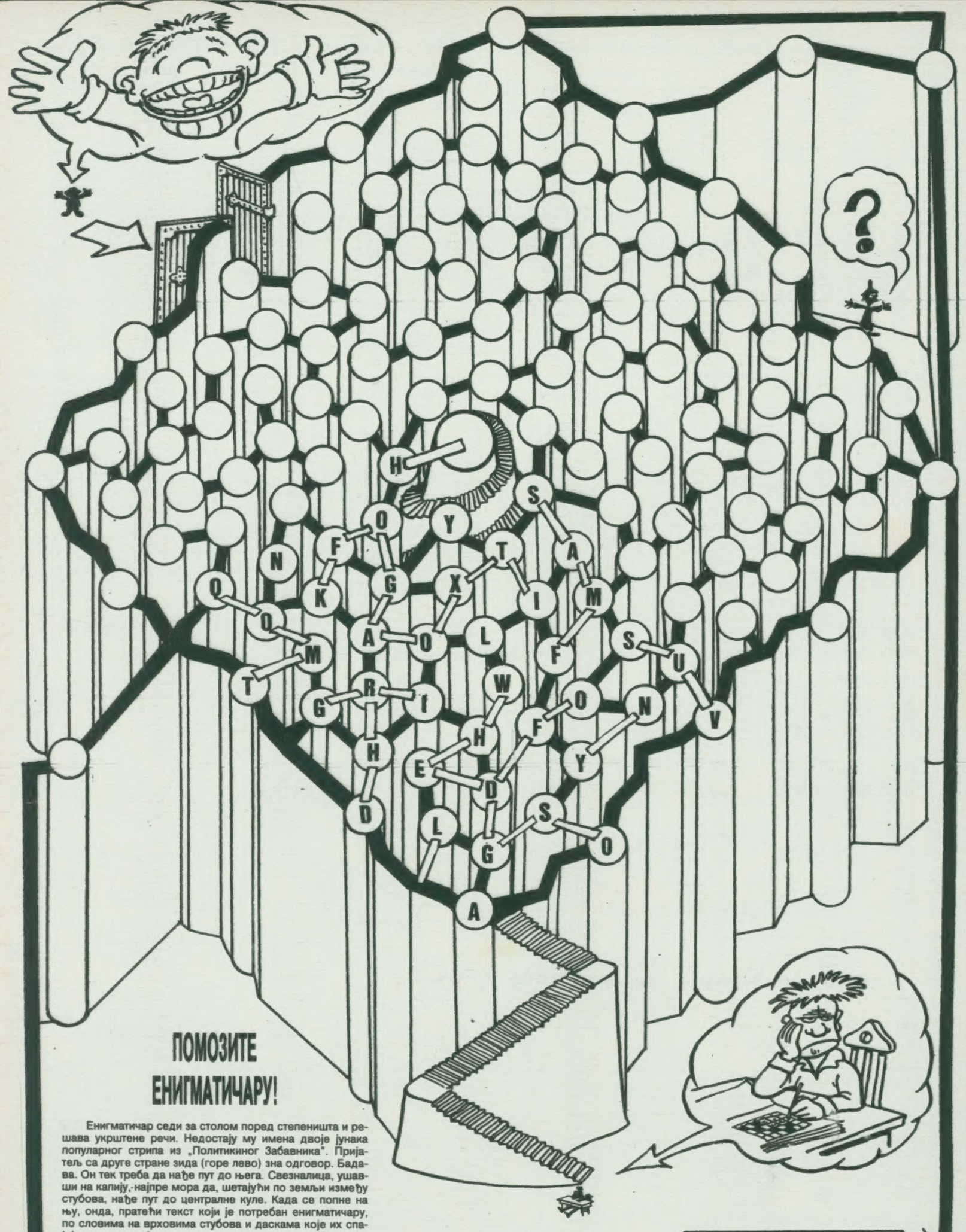

ПОМОЗИТЕ ЕНИГМАТИЧАРУ!

Енигматичар седи за столом поред степеништа и решава укрштене речи. Недостају му имена двоје јунака популарног стрипа из „Политикиног Забавника". Пријатељ са друге стране зида (горе лево) зна одговор. Бадава. Он тек треба да нађе пут до њега. Свезналица, ушавши на капију, најпре мора да, шетајући по земљи између стубова, нађе пут до централне куле. Када се попне на њу, онда, пратећи текст који је потребан енигматичару, по словима на врховима стубова и даскама које их спајају, мора да дође до спасоносног степеништа. Њиме ће стићи до смркнутог пријатеља. Који текст треба да пише у укрштеним речима?

Решење: Енигматичар треба да упише: ХОЛАР И ХЕЛГА.

WALT DISNEY
МИКИ

САД МИ ЈЕ ЈАСНО ЗАШТО СИ ОДУШЕВЉЕНА СВОЈИМ НОВИМ ДРУШТВОМ!

ЗАР НИСУ СЈАЈНИ! СВИ ИМАМО ИСТЕ ПОГЛЕДЕ НА ЖИВОТ И ТО НАС ЈЕ ЗБЛИЖИЛО!

ЈОШ МАЛО ЈАСТОГА, ГОСПОДИНЕ?

ХВАЛА! ОБОЖАВАМ ЈАСТОГЕ...

ММММ... А ТЕК ОВО ПЕЧЕЊЕ... СОЧНО К'О ДУША...

ПРАВЉЕНО ЈЕ ПО РЕЦЕПТУ НАШЕГ САВЕТНИКА ДР ЗОКИЈА...

Distributed by King Features Syndicate

ИСТИНА, МИ СМО ЈОШ САМО ДОДАЛИ И МЕСО!

ОООО... ОВАЈ КРЕМ ЈЕ ПОСЛЕДЊИ УДАРАЦ!

ПССССТ! ПРЕДСЕДНИК ПОЧИЊЕ СА РЕФЕРАТОМ!

ДОБРО ВЕЧЕ, ДРАГИ ЧЛАНОВИ КЛУБА И НАШИ ГОСТИ...

„ЗРНО"
КЛУБ МАКРОБИОТИЧАРА

© 1987 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

4-26